

8

ОБЩИНА ПЛОВДИВ

гр. Пловдив, 4000, пл. «Стефан Стамболов» № 1, тел: (032) 656 701, факс: (032) 656 703
www.plovdiv.bg, e-mail: kmet.kmet@plovdiv.bg

Изх. №

14 СЮБС 237
17 07 2014

Вх. № в ОбС.....

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ-ПЛОВДИВ
АРХ. ИЛКО НИКОЛОВ

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от

Инж. Иван Тотев
Кмет на Община Пловдив

Относно: Приемане на Културна стратегия на Община Пловдив 2014-2024 г. и Методика за мониторинг и контрол

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

В рамките на проект „Подобряване на стратегическото планиране в Община Пловдив“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Договор за БФП №13-13-36/26.11.2013г., са разработени Културна стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г. и Методика за мониторинг и контрол по изпълнението на същата. Културната стратегия представя обща рамка и насоки за развитие на секторите на културата и творчеството в периода 2014-2024 г. Методиката за мониторинг и контрол ще допринесе за правилното и адекватно изпълнение на целите и приоритетите, заложи в Културната стратегия. Община Пловдив ще осигури стратегически планирана, финансово обезпечена, политически съгласувана, иновативна, административна и нормативна среда за утвърждаване на културната идентичност на града.

Изготвянето на Стратегията се основава на принципите на *прозрачност, демократичност, активен диалог, експертност и достъп до информация*. Тя има за цел да подобри нивото на управление, да създаде благоприятна база за опазване и оценка на богатото културно наследство, взаимодействие и партньорство в сферата на културата и развитие на културните и творческите индустрии и културния туризъм като база за икономически и социален просперитет и подобряване на качеството на живот в града.

В Културната стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г. се включват стратегически цели и приоритети от платформата „Европа 2020“. Документът е в съответствие с Общински план за развитие на Община Пловдив 2014 – 2020 г., Регионален план за развитие на Южен Централен Район 2014 – 2020 г., Интегриран план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив, Стратегия за развитие на

туризма на гр. Пловдив 2014 – 2020 г., Областна стратегия за развитие на област Пловдив 2005 – 2015 г.

Проектът на Културната стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г. е публикуван на сайта на Община Пловдив на 02.06.2014 г. След проведено обществено обсъждане са взети под внимание постъпилите предложения за изменение и допълнение на текстовете по приоритетите в настоящия проектодокумент.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,**

На основание Вашите правомощия, произтичащи от чл.17, ал.1, т.5 от Закона за местно самоуправление и местна администрация, и на основание чл.21, ал.1 т.12 от ЗМСМА, предлагам Общински съвет – Пловдив да вземе следното

РЕШЕНИЕ:

1. Приема Културна стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г., която е неразделна част от настоящото решение.
2. Приема Методика за мониторинг и контрол по изпълнението на Културната стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г.
3. Контролът по изпълнението на настоящото решение се възлага на Зам.-кмет „КОТИРЕП“, Община Пловдив.

МОТИВИ:

Фактически основание: Културна стратегия на Община Пловдив е в синхрон с основните направления, принципи, цели и изисквания на Община Пловдив в сферата на културата. Съдържанието на документа е адекватно и подкрепя кандидатурата на Пловдив за Европейска столица на културата през 2019.

Правни основания: чл. 17, ал.1, т.5 от Закона за местно самоуправление и местна администрация, и на основание чл. 21, ал.1., т.12 от ЗМСМА.

С уважение,

КМЕТ:

Инж. ИВАН ТОТЕВ

За кмет: *РОЗАЛИН*

Заместник-кмет: *ОУЗЕЧО*

Заповед за заместване № *140/18.07.2014*

Съгласувал:

Стефан Стоянов

Зам.-кмет „КОТИРЕП“

Илиан Иванов

Директор дирекция „ПНО“

Изготвил:

Пламен Панов

Ст. Експерт – ОП „ЕПС“

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

КУЛТУРНА СТРАТЕГИЯ НА ОБЩИНА

ПЛОВДИВ

2014 – 2024 Г.

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
“Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд*

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Съдържание

Резюме.....	2
Как беше създадена тази Стратегия	4
Въведение	5
Мисия.....	5
Цел	5
Визия 2024	6
Пловдив – културно наследство, културна инфраструктура, културни дейности.....	6
Недвижимо културно наследство (НКН) – територии и обекти със статут на недвижими културни ценности	6
Единични недвижими културни ценности	8
Недвижими културни ценности на религиозните общности.....	9
Индустриално наследство	9
Природно наследство и културни ценности на парковото и градинското изкуство	9
Движими културни ценности	10
Нематериално културно наследство	12
Художествени занаяти	13
Състояние на културното наследство	14
Музеи, институти, библиотеки и читалища	14
Галерии	21
Театри и изпълнителски изкуства	22
Образователни институции в сферата на културата.....	24
Сдружения, неправителствени организации и фондации в областта на културата, изкуствата и туризма	26
Издательства и издателски къщи	28
Рекламни агенции и печатници	29
Кино и киноразпространение	29
Други пространства и сцени	30
Културна инфраструктура на Пловдив по сектори	32
Културни събития и културен календар	33
Пловдив – анализ на ситуацията	34
SWOT АНАЛИЗ.....	34
Ключови предизвикателства.....	38
Стратегически приоритети	39
Основни принципи	39
Взаимодействие между стратегическите приоритети	40
Приоритет 1. Обогатяване на културната идентичност	40
Приоритет 2. Ефективно образование в областта на културата	42
Приоритет 3. Културни и творчески индустрии	43
Приоритет 4. Културен туризъм.....	45
Мерки за изпълнение на стратегическите приоритети (План за действие) 46	46
Подобряване на мениджмънта и маркетинга на културата	47
Инфраструктурни подобрения и промени.....	47
Финансови инструменти	48
Наблюдение и анализ	48
Партньорства.....	48
Очаквани резултати при осъществяването на мерките по стратегическите приоритети.....	49
Подобрен достъп до култура, движимо и недвижимо културно наследство	49
Подобрено културно съдържание	49
Подобрено управление на културата	50
Подобрено финансиране на културата	50

Резюме

Културната стратегия на Община Пловдив предлага обща рамка и насоки за развитието на секторите на културата и творчеството в период на динамично културно обновление на града. Подходът при изработването на документа се основава на прозрачност, демократичност, активен диалог, експертност и достъп до информация. Освен дейности и институции в сферата на културата, образованието и туризма, стратегическите параметри са насочени към различни аспекти на ежедневието и градското пространство на Пловдив, непрофесионални и любителски изяви, религиозни, етнически и субкултурни общности.

Стратегията е разработена с участието на представители от различни сфери на културата в Пловдив на базата на серия от обществени обсъждания и експертни разработки на Културекспертен д-р Шайт ГМБХ – проф. д-р Оливър Шейт и д-р Патрик Фьол и със съдействието на експерти от *Византия Интернешънъл ЕООД*.

Основните цели, които си поставя документът, са да се подобри нивото на образование, управление, взаимодействие и партньорство в сферата на културата, да очертае посоки и устойчиви политики за успешното позициониране и популяризиране на Пловдив на културната карта на Европа; да създаде благоприятна база за опазване и валоризиране на богатото културно наследство на града и за развитие на културните и творческите индустрии и културен туризъм като база за икономически и социален просперитет.

Съдържанието на документа е структурирано в два раздела – аналитичен и стратегически. В аналитичната част са представени основните параметри на културната инфраструктура на Пловдив с анализ на силните и слабите страни на града, от които се открояват няколко ключови предизвикателства в полето на културата, които важат не само на местно, но и на европейско ниво: **Валоризиране на миналото, Осмисляне на настоящето, Развитие на културната инфраструктура, Привличане на публики, Формулиране на дългосрочни политики в културния сектор, Създаване на партньорства.**

В стратегическия раздел са включени резултатите, постигнати в процеса на работа по документа, разпределени в четири основни стратегически приоритета:

- **Обогатяване на културната идентичност**
- **Ефективно образование в областта на културата**
- **Културни и творчески индустрии**
- **Културен туризъм**

Стратегическите цели са разпределени по приоритети спрямо три основни принципа на действие:

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Общуване**
- **Приобщаване**
- **Обновяване**

Визията за Пловдив през 2024, заложена в Стратегията, е като за град разпознаваем, със знакова идентичност, основана на устойчиво поддържан баланс между културно многообразие, богато историческо наследство и развита съвременна сцена, модел за успешно наслагване на млада и активна модерност върху пластове древност, център на партньорство и обмен, развиващи културния потенциал на града и региона във високотехнологична, разнообразна обществена среда и конкурентоспособен европейски мащаб като катализатор на икономически и социален просперитет и база за неповторими културни преживявания.

Мерките за постигане на тази визия се разпределят по няколко основни точки:

- **Подобряване на мениджмънта и маркетинга на културата**
- **Инфраструктурни подобрения и промени**
- **Финансови инструменти**
- **Наблюдение и анализ**
- **Партньорства**

В Културната стратегия на Община Пловдив се включват стратегически цели и приоритети на платформата „Европа 2020“. Документът е синхронизиран с Общинския план за развитие на Община Пловдив за 2014 – 2020, Регионалният план за развитие на ЮЦР 2014 – 2020, Интегрираният план за градско възстановяване и развитие на град Пловдив, Стратегията за развитие на туризма на град Пловдив 2014 – 2020, Областната стратегия за развитие на област Пловдив 2005 – 2015 г.

Европейски съюз

ОПАК, Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Как беше създадена тази Стратегия

Културната стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 е разработена на базата на серия от обществени обсъждания с участието на над 80 представители на културния сектор в Пловдив – преподаватели от Пловдивския университет и Академията за музикални, танцови и изобразителни изкуства и други висши училища в града, директори на фондации, дейци на операта и театъра, представители на читалищната мрежа, експерти от Министерство на икономиката, енергетиката и туризма, Регионален инспекторат по образованието, ОИ „Старинен Пловдив“, ОП „Туризм“, ОП „Европейски програми и политики“, Дирекция „Екология и управление на отпадъците“ и др.

Конкретизирани са четири ключови зони на развитие – местна и регионална културна идентичност, образование по изкуствата, културни индустрии и културен туризъм. В процеса на работа по документа се дефинират основните стратегически приоритети.

Инструменти за съставяне на Стратегията, формулирани от германския експерт д-р Патрик Фьол:

- Анализ
- Управление на стратегическите приоритети
- Координация
- Модериране и участие
- Делегиране на отговорности
- Създаване на системи за ранно предупреждение

На базата на особеностите на град Пловдив като среда на многопосочни културни предизвикателства още в самото начало на процеса са поставени няколко основни въпроса, на които Стратегията трябва да откликне:

- Как богатите културни ресурси на града могат да бъдат пълноценно активирани и мобилизирани за сътрудничество в полето на културата и в цялостния обществен живот?
- Как съществуващата културна инфраструктура може да бъде запазена и усъвършенствана?
- Как би могло да се осигури пространство за реализацията на иновативни културни решения, отчитайки наличните ресурси?

Въведение

Мисия

Мисията на Община Пловдив е да осигури стратегически планирана, финансово обезпечена, политически съгласувана, иновативна административна и нормативна среда, където да се утвърждава културната идентичност на града в европейски контекст и да се развият достъпни, висококачествени културни продукти, база за икономическия и социалния просперитет на града и региона.

Цел

Културната стратегия на Община Пловдив цели:

- Да създаде благоприятна основа за взаимодействие между местното управление и представителите на културния и образователния сектор за успешното позициониране на Пловдив на културната карта на Европа
- Да очертае посоки и да формулира устойчиви политики, които отговарят адекватно на богатото културно наследство на града и дават възможност за развитие на потенциала му в съвременността
- Да ангажира и други обществени сектори в изпълнението на поставените приоритети с цел осигуряване на общия просперитет и подобряване на качеството на живот в града и региона.

Заинтересовани страни:

Културната стратегия на Община Пловдив е насочена към:

- Общински и държавни културни институции – центрове, фондации, музеи, галерии, театри, библиотеки, читалища и др.
- Частни културни институции – галерии, театри, центрове, фондации и др.
- Граждански институции и сдружения, НПО организации
- Представители на професионалните общности в сферата на културата
- Градско ежедневие и публични пространства
- Образователни дейности и институции – университети и училища
- Етнически и религиозни общности
- Представители на различни субкултури
- Непрофесионални и любителски кръгове
- Оператори, услуги и продукти в сферата на туристическия бизнес
- Представители на бизнеса

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Визия 2024

Пловдив е разпознаваем със знакова идентичност, основана на устойчиво поддържан баланс между културно многообразие, богато историческо наследство и развита съвременна сцена, модел за успешно наслагване на младата и активна модерност върху пластове древност, център на партньорство и обмен, развиващи културния потенциал на града и региона във високотехнологична, разнообразна обществена среда и конкурентоспособен европейски мащаб като катализатор на икономически и социален просперитет и база за неповторими културни преживявания.

Пловдив – културно наследство, културна инфраструктура, културни дейности

На територията на Пловдив са съхранени следи от непрекъснато човешко присъствие от праисторически времена до наши дни, което го нарежда в предните места на листата на най-древните живи градове в Европа. Съвременният град е съхранил богато материално и нематериално наследство, сътворено при взаимното влияние на културните традиции и ценностните системи на цивилизации и народи. Взаимодействието на хората с естествените природо-географски фактори: река Марица с нейното битово, стопанско, транспортно и комуникационно значение и хълмовете – естествени места на защита и на свещени обреди, както и на рано утвърдилите се пътища с трансконтинентално значение, играят важна роля за оформянето на неповторим културен пейзаж и незабравими гледки. Съхранените традиции и обичаи, съвременните културни практики и моделът на съвместно живеене се вписват в социалното и нематериалното културно наследство на града.

Недвижимо културно наследство (НКН) – територии и обекти със статут на недвижими културни ценности¹

Приемствеността в градското развитие през вековете е обусловила концентрация на преобладаващата част от историческите структури в условията на сложна стратификация на Трихълмието и съвременния градски център. Общо регистрираните архитектурни, археологически и художествени недвижими културни ценности в Пловдив са 708 броя, от които 60 броя са от национално значение. Освен тях има още 6 паметника със статут на ценност на градинското и парковото изкуство от местно значение.

¹ Данните са цитирани от Общинския план за развитие на Община Пловдив за 2014 – 2020, от изследването „Културна инфраструктура и културна ситуация“ с ръководител доц. Кръстанова, от изследването „Културно-историческо наследство и исторически етапи на развитие на гр. Пловдив“ на екип с ръководител проф. Тодор Кръстев

- **Археологически комплекс Небет тепе.** Със статут на недвижима културна ценност с категория „национално значение“. Намира се в северната част на Трихълмието и представя културни пластове от VI хил. пр.Хр. до XIV в.
- **Историческа зона „Филипопол – Тримонциум – Пловдив“.** Под юридическа защита с различни режими за опазване по Закона за културното наследство (ЗКН) е поставена компактна територия в обхвата на централното градско ядро, структурирана в осем групови недвижими културни ценности и охранителните им зони. В нея са обхванати и преобладаващата част от единичните недвижими ценности от всички научни и културни области.
- **Архитектурно-исторически резерват Старинен Пловдив.** Статутът е определен с Постановление на МС № 143/22.05.1956 г. (необнародвано) като „архитектурно-музеен резерват“, по-късно – „архитектурно-исторически резерват“. По реда на ЗПКМ в границите му са определени отделни групови паметници на културата (сега – ГНКЦ) – ансамбли. Законът за културното наследство от 2009 го определя като археологически резерват, но все още не са минали процедурите пред НИНКН, с които да се определят границите и режимите за опазване недвижимите културни ценности.
- **Малка базилика с баптистерий.** Малката базилика е разположена на бул. „Княгиня Мария Луиза“. Тя е изградена през втората половина на V в., а след пожар е реконструирана и тогава към нея е бил пристроен баптистерий. Сградата е с богата архитектурна украса – мраморна колонада между корабите, мраморна олтарна преграда, *амвон* и *синтрон*. Открита е и многоцветна подова мозайка, на която са изобразени елен, гълъби, геометрични фигури и други християнски символи. С това оформление базиликата функционира до края на VI в. През 2010 г., с инициативата и финансовата подкрепа на Фондация „Америка за България“, Министерство на културата и Община Пловдив, започна цялостна консервация и реставрация на мозайките. През 2013 г. отделените части от мозайките са върнати в Малката базилика, а онези, които са оставени на място, са почистени и реставрирани и сградата е превърната в археологически музей *in situ*.
- **Групови археологически и архитектурно-строителни културни ценности:**
 - Групова културна ценност „Капана“, граничи с АИР „Старинен Пловдив“ и е разположен в северозападното му подножие;
 - „Система от улични ансамбли по ул. „Княз Александър I“, ул. „Отец Паисий“, ул. „Райко Даскалов“, ул. „Христо Г. Данов“, пл. „Джумаята“ – компактна територия, включваща група квартали около изброените улици, непосредствено прилежаща от запад на АИР „Старинен Пловдив“ и ГПК „Капана“ и представляваща част от главната историческа композиционно-функционална ос на града;

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- „Система от улични ансамбли по ул. „Бетовен“ и ул. „Опълченска“ – компактна територия, включваща група квартали с преобладаващо жилищни и търговски функции;
- „Система от улични ансамбли по ул. „Антим I“ и ул. „Лейди Странгфорд“ – компактна територия, включваща група квартали с преобладаващо жилищни функции, разположени около изброените улици по северните и източните склонове на Данов хълм (Сахат тепе);
- „Система от улични ансамбли западно от Данов хълм (Сахат тепе)“ – компактна територия, включваща група квартали с преобладаващо жилищни функции, разположени по западния склон на хълма.

Единични недвижими културни ценности

Единичните недвижими културни ценности (ЕНКЦ) представляват безценно богатство на града – не само поради значителния им брой и темпоралната принадлежност, но и поради видовото разнообразие и висока културна и научна стойност и обществена значимост. Все още не за всички обекти на НКН е определен окончателен статут на НКЦ с конкретни режими за опазване.

Със статут на национална ценност са:

- Праисторически

- Селищна могила Яса1 (кв. Лаута)
- Селищна могила Яса 2 (Брезовско шосе)
- Фрагменти от крепостната стена

- Античност

- Тракийска куполна гробница (кв. Филипово)
- Римски терми (ул. „Княз Александър I“ № 31 – 35)
- Комплекс – перистилна сграда и улично кръстовище (ул. „Патриарх Евтимий“ и под бул. „Цар Борис III Обединител“)
- Археологически комплекс – жилищен квартал и улично кръстовище (ул. „Капитан Райчо“, пред блок № 16)

- Средновековие

- Ранновизантийски керамичен комплекс (ул. „Гладстон“), Парк на свободата (Цар-Симеоновата градина)

- Османски период

- Часовникова кула, Данов хълм (Сахат тепе)

- Възраждане

- Кафене „Възраждане“, площад „Възраждане“
- Църква „Св. Николай“ (ул. „Митрополит Паисий“)
- Училище (ул. „П. Р. Славейков“ 5)
- Жълтото училище (ул. „Тодор Самодумов“ 66 а)

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
“Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд*

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Недвижими културни ценности на религиозните общности

Храмовете в Пловдив, които принадлежат на вероизповеданията, регистрирани по Закона за вероизповеданията, Обнародван в ДВ, бр. 120 от 29 декември 2002 г., са действащи, но заедно с това най-забележителните образци са придобили статут на НКЦ. Повечето от тях са обявени за „народна старина“ с решение, публикувано в ДВ, бр. 221 от 1927 г. Те се разглеждат като архитектурно-художествена и историческа ценност. В Списъка на културните ценности с категория „национално значение“ на територията на Пловдив са обявени: православните църкви „Св. Св. Константин и Елена“ (1832 г.), „Св. Марина“ (1851 г.), „Св. Неделя“ с параклис „Въведение Богородично“ (1832 г.), „Св. Богородица“ с мемориални паметници в двора (1844 г.), католическа църква „Св. Лудвиг“, Джумая джамия (XIV в.), Имарет джамия с гробница (XV в.) с протокол на НСОПК и решение на Министерски съвет, публикувано в ДВ, бр. 4/1995. Към тях следва да се добавят още 5 православни църкви с изключителна архитектура и стенописи (XIX в.), Мевлеви хане (XV в.), Чифте баня (XVI в., днес Център за съвременно изкуство), Синагога Цион (1887 г.), Евангелска съборна църква (1876 г.) и др. Те имат висока духовна, художествена, обществена и научна значимост.

Индустриално наследство

Промислени и транспортни сгради, които от началото на XX в. променят облика на града. Сградата на Централна гара в бароков стил, Тютюневите складове с внушителни обеми и с елементи на промишлен дизайн, разположени между днешните улици „Иван Вазов“, „Авксентий Велешки“, бул. „Христо Ботев“, Сточна гара и Централна гара. Макар да не са получили статут на културна ценност, те са част от историята и индустриалната култура на града.

Природно наследство и културни ценности на парковото и градинското изкуство

Това са териториално обособени структури със значителни площи, които са обявени за културни ценности: Парк на свободата (Цар-Симеоновата градина), Паркът на Дановия хълм (Сахат тепе) включва незастроената част на хълма, Паркът на Хълма на Освободителите (Бунарджика) включва незастроената част на хълма и група квартали с характерно жилищно застрояване по северния, западния и южния му склон, уличното озеленяване на бул. „Руски“ от площада пред Централна гара до пресечката с ул. „Преслав“, уличното озеленяване на ул. „Ив. Вазов“ от площада пред Централна гара до пл. „Централен“, Градската градина, като елемент на ГНКЦ. Природо-географските дадености, свързани с река Марица и нейните крайречни зони (крайбрежие, острови), Младежкият хълм (Джендем тепе) и др. все още нямат статут на недвижима културна ценност, но заемат трайно своето място в културния пейзаж на града.

Движими културни ценности

Движимото културно наследство обхваща всички културни ценности, които са класифицирани като исторически обекти и комплекси, етнографски обекти и комплекси, произведения на изящни и приложни изкуства, народни занаяти, документално и аудио-визуално наследство, книжовни и литературни ценности.

Институция	Вид движими културни ценности	Фондове/брой инвентарни единици	Експозиции, мобилни изложби
Регионален исторически музей	историческо, документално, книжовно, визуално, дигитално наследство	60 000 инв. ед. Основен фонд 58 594 Обменен фонд 2013 Научно-спомогателен фонд 1817 Специализирана библиотека с над 4200 т.	12 колекции с над 10 000 експоната 7 мобилни изложби Е-музей четири експозиции – „Българско Възраждане“, „Книгоиздаване в България през втората половина на XIX и началото на XX век“, „Съединение на България 1885 г.“ и Музеен център за съвременна история
Регионален археологически музей	археологическо, историческо, документално, визуално, дигитално, книжовно наследство	100 000 инв. ед. Основен фонд 60 175 Обменен фонд 94 Научно-спомогателен фонд 1764 Специализирана библиотека с над 25 000 т. Електронна библиотека	6 фонда, класирани според времевия период на предметите: Праисторическо изкуство Тракийско изкуство Древногръцко изкуство Римско изкуство Средновековно изкуство. Възрожденско изкуство и Нумизматична колекция
Регионален етнографски музей	етнографско наследство, произведения на изящни и приложни изкуства, народни занаяти, документално наследство, обичаи, обреди, празненства, ритуали и вярвания, народна медицина, кулинарни и енологички традиции; устна традиция и език, народни игри и спортове, музика, песни и танци, аудио-визуално наследство,	40 000 инв. ед. Основен фонд 20 667 Обменен 753 Научно-спомогателен фонд 3 596 Специализирана библиотека с над 5800 т.	6 фонда: Селско стопанство Занаяти Тъкани и облекло Мебели и интериор Музикални инструменти и обреден реквизит Фототека и произведения на изобразителното изкуство

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<p>Регионален природо-научен музей</p>	<p>книжовни ценности природни ценности (образци), включително антропологични останки, открити при теренни проучвания, и останки на палеозологията и култивирани растения</p>	<p>4500 бр. инв. ед. Основен фонд 47 382 Обменен 0 Научно-спомагателен фонд 1634 Специализирана библиотека с над 7740 т.</p>	<p>Галерия „Флора и Фауна“ Галерия „Пейзажи“</p>
<p>Градска художествена галерия</p>	<p>произведения на изящни и приложни изкуства; документално и дигитално наследство</p>	<p>7210 инв. ед. живопис 2310 графика 2580 скулптура и приложни изкуства 545 икони 574 мексиканско изкуство 1234 фотографии 93 Специализирана библиотека с над 5600 т.</p>	<p>Временна експозиция Иконна сбирка Колекция „Цанко Лавренов“ Колекция „Мексиканско изкуство“ Колекция „Енчо Пиронков“</p>
<p>Общински институт „Старинен Пловдив“</p>	<p>градско наследство, произведения на изящни и приложни изкуства; документално наследство; народна и класическа медицина, аудио-визуално наследство; книжовни ценности</p>	<p>Основен фонд над 5000 Фонд художествени произведения 653 Специализирана библиотека с над 794 т.</p>	<p>Постоянна експозиция „Златю Бояджиев“ Постоянна експозиция „Димитър Киров“ Старинна аптека „Хипократ“ Мобилни изложби</p>
<p>Регионална народна библиотека „Иван Вазов“</p>	<p>книжовно, литературно, документално, архивно, музикално, художествено, аудио-визуално, дигитално наследство</p>	<p>1 400 000 тома Филмотека с над 600 игрални филма</p>	<p>Уникални и ценни издания Калиграфско-художествени школи в славянската ръкописна традиция 360 т. Български исторически архив, вкл. османотурски документи 11 000 Българска възрожденска книжнина 3600 т. Редки и ценни издания 38 т. Портрети и снимки над 4000 Секретен книжен фонд Лична библиотека на акад. Петър Динев</p>

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Регионален държавен архив Пловдив	архивно, документално, историческо, визуално, дигитално наследство	Общ брой на архивните единици, отнасящи се за Пловдив 321 490 от масив „С“ 26 6498 от масив „К“ 54 992 от масив „Б“ 19 331 Частични постъпления 702 и 845 спомена Фонд с фотографски негативи над 1 000 000 Дигитален масив с изображения над 20 000	Фондове от масив „К“ 1221 Фондове от масив „С“ 2741 Фондове от масив „Б“ 401 Дигитален архив, представен в сайта на ДА 4441 снимки
Община Пловдив Отдел „Култура“	произведения на изящни и приложни изкуства	1849 инв. ед.	
Културен център Музей ТракАрт	историческо, художествено наследство, произведения на изящни и приложни изкуства	Над 450 инв. ед.	Стъклото в античното изкуство Прототракийски портрет
Музей към църквата „Сурп Кеворк“	историческо, художествено, документално наследство, произведения на изящни и приложни изкуства	над 200 инв. ед.	Експозиция от църковна утвар, документи и ръкописни книги

Нематериално културно наследство

Нематериалното наследство представя традициите, които продължават да играят важна роля в живота на общностите. Такива са религиозните празници на всички вероизповедания, честванията на исторически поводи, светските тържества на етничните групи, като Арменския бал, Европейския ден на еврейската култура и др. Значителен принос за съхраняването за поколенията и популяризирането на нематериалното наследство осъществяват с дейността си народните читалища в Община Пловдив. В техните школи, самодейни състави, клубове по интереси и обществени културни и образователни прояви са обхванати теми от музикалния и танцовия фолклор, празнично-обредни традиции и обичаи, художествени занаяти, култура на ежедневието – наследство на различните етнически общности, съжителстващи в съвременен Пловдив. Най-съществен е приносът на културно-просветната читалищна дейност, насочена към децата и младите хора.

Регионалната занаятчийска камара и Задругата на майсторите на народни художествени занаяти опазват живи традиционни технологии и ги популяризират чрез демонстрационни дейности на майстори в Бакаловата къща (Старинен Пловдив), поддържат регистър на занаятчиите, организират Балкански фестивал на занаятите.

Неразделна част от дейността на музейните специалисти от Регионален етнографски музей – Пловдив се състои в издирване, събиране, научно изследване и документиране с цел съхраняване и популяризиране на нематериалното културно наследство (народни занаяти, празничната семейна и календарна обредност, етнология на града и др.). Резултатите от теренни проучвания се съхраняват в Научния архив на музея. Постоянни изследвания се

осъществяват от преподавателите и студентите от катедра „Етнология“ на Пловдивския университет.

Утвърдени събития от градски и регионален характер са Седмицата на занаятите в Регионален етнографски музей (последната седмица на м. юни) и Еснафския празник в Деня на св. Спиридон (12 декември). Опазването и популяризацията на нематериалното наследство е част от дейността или предмет на конкретни проекти на ОИ „Старинен Пловдив“, Фолклорен ансамбъл „Тракия“, Регионална занаятчийска камара, Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство, ПУ „Паисий Хилендарски“, Съвет по туризъм – Пловдив, фондация „Тракарт“ 2000, фондация „Отворени изкуства“ и др.

Художествени занаяти

• **Регионална занаятчийска камара – Пловдив.** Регионална занаятчийска камара Пловдив (РЗК – Пловдив) е възстановена със Закона за занаятите на 20.11.2002 г., с финансова и логистична помощ от Германското правителство. Понастоящем в Камарата членуват 1976 занаятчии и 394 занаятчийски предприятия от 129 занаята. Майсторите от народни художествени занаяти са 134 човека, вкл. майстори от Карлово, Сопот, Асеновград и др., както и членове от „Задруга на майсторите“.

Община Пловдив е предоставила две къщи на територията на Старинен Пловдив, където РЗК е създала два занаятчийски центъра. В Бакалова къща на ул. „Д-р Чомаков“ 9 са настанени петима майстори от следните занаяти: художествен текстил, бижута от мъниста, художествена обработка на керамика, изработка на изделия от беленица (царевична шума) и българска везба. В къщата на ул. „Витоша“ 1 е организирано стъклодувно ателие, в което се демонстрира стара и изчезваща технология за изработка на стъклени изделия чрез нагряване и издухване на стъкло.

РЗК разработва проекти „Споделеният Пловдив“ (конкурс за сувенири със знаци, символи и емблеми на гр. Пловдив), „Занаяти“, „Детски панаир на занаятите“ и др. Тя се включва в културния календар на града със следните прояви: „Пролетен и Есенен панаир на занаятите“, „Балкански фестивал на занаятите“.

• **Задруга на майсторите на народни художествени занаяти – регионална група Пловдив.** Групата е част от ЗМХНЗ, която се учредява през 1967 г. с обнародване на Постановление на МС. Пловдивската група е клон на националната Задруга на МНХЗ и е член на Регионална занаятчийска камара Пловдив. Заедно с това има регистрирано Сдружение на МНХЗ – група Пловдив. Основната дейност на Задругата на МНХЗ – група Пловдив е свързана с „продължаване на традициите чрез творчески умения в областта на художествените занаяти“ и участие в изложби.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Състояние на културното наследство

Прегледът на недвижимите и движимите културни ценности показва, че съществува синтез между материалното и нематериалното наследство на града и природните дадености с градообразуващо значение (хълмовете, реката) – това е една от основните характеристики и важно качество на градската среда. За незастроените територии на хълмовете действат режими за опазването им, основаващи се на природозащитния и културно-историческия им статут. Инструментът за опазване на тези територии са разработените през 2003 г. Планове за управление на природното наследство². Все още не е разработена ясна визия за опазване и управление на недвижимото културно наследство. АИР „Старинен Пловдив“ разработва и осъществява проекти за вписване на отделни фрагменти от археологическата субстанция, запазени *in situ* в съвременната урбанистична структура (вкл. чрез въвеждане на подходяща функция). Пример е Римският стадион.

Съществуват трудности при опазването на сгради в категорията „недвижими културни ценности“, чиято собственост е възстановена. Според действащата наредба на Общински съвет Пловдив³ се провежда мониторинг на обектите, разположени на територията на АИР „Старинен Пловдив“, и се осъществява фотодокументиране на сградите. През 2013 г. от огледани 111 сгради със статут на недвижими културни ценности. От тях в добро състояние са 23, застрашени от разрушаване са 21, напълно разрушени са 15, а останалите се нуждаят от цялостна или частична реставрация⁴. За 2014 г. данните са следните⁵: направен е оглед на 35 обекта, от които 6 са застрашени от разрушаване, 15 се нуждаят спешно от консервация и реставрация, 7 са съборени и предвидени за реконструкция. Комисия от специалисти оценява състоянието на всички обекти недвижими културни ценности и такива, които не са културни ценности, но са в близост до тях, и дава предписания.

Музеи, институти, библиотеки и читалища

Дейностите, свързани с изучаването, опазването, социализацията и популяризацията на недвижимо и движимо наследство, както и други дейности, свързани с културния живот и културния туризъм на Пловдив, се изпълняват от

² През 2003 г. Община Пловдив приема План за управление на хълм „Бунарджик“ Пловдив, План за управление на Данов хълм, План за управление на Младежки хълм. През 2011 г. е приет „Актуализиран план за опазване на околната среда на територията на Община Пловдив“.

³ С „Наредба за поправяне, заздравяване или премахване на строежи, които създават непосредствена опасност за живота или здравето на гражданите на територията на община Пловдив“, поради неприложимост се отменят две предишни наредби и се регламентират уредбата за поправяне, заздравяване или премахване на опасни за живота и здравето на хората строежи, като се отчита актуалната законова уредба и приложимото европейско право (Решение 146, протокол 7/16.05.2013).

⁴ Протокол и Доклад за работата на комисия, назначена по Заповед № 70/22.03.2013 г. на Директора на ОИ „Старинен Пловдив“

⁵ Протокол и Доклад за работата на комисия, назначена по Заповед на Кмета на Община Пловдив № 13 ОА 1064/25.04.2014 г.

регионалните музеи и Градската художествена галерия, Общински институт „Старинен Пловдив“, Регионален държавен архив – Пловдив и др., представени в настоящата част.

• **Регионален археологически музей – Пловдив.** Музеят е една от най-старите културни институции в България. Официално открит през 1882 г., неговото развитие преминава през етапа на археологическо-нумизматичен кабинет до окончателното му обособяване като Археологически музей през 1920 година.

Регионалният археологически музей (РАМ) извършва научноизследователска дейност, свързана с проучването, опазването и социализацията на археологическите обекти на територията на Пловдивска област.

• **Регионален етнографски музей – Пловдив.** Регионалният етнографски музей (РЕМ) е научен институт и научно-образователна институция. През 1891 г. започва инициатива за събиране на старини в Пловдив. През 1917 г. по предложение на Стою Шишков – учител, изследовател, журналист и издател – местната администрация създава Окръжен музей. Неговата основна цел е събирането на материали, свързани с миналото и настоящето на Пловдивски регион. През 1938 г. по инициатива на кмета на града Божидар Здравков най-представителната къща на възрожденския Пловдив – Куюмджиевата, е определена за Общинска къща-музей. През 1949 г. Общинската къща-музей е преименувана в Народен етнографски музей.

Музеят осъществява координационна, квалификационна и експертно-консултантска дейност за всички музеи и сбирки от културни ценности с етнографски характер на територията на региона. Оказва методическа помощ на общинските музеи. Организира научни форуми, конференции, симпозиуми и др.

• **Регионален исторически музей – Пловдив.** Създаден е през 1951 г. като научна и културна организация за издирване, изучаване, опазване и представяне на културните ценности за миналото на Пловдив и Пловдивския край за периода от XV – XX век.

• **Регионален природонаучен музей – Пловдив.** Историята на музея датира от 1951 г., а от 2006 г. е със статут на регионален музей. Той е методически център на природонаучните музеи, отдел „Природа“ и музейните сбирки в Южна България.

• **Градска художествена галерия – Пловдив.** Градската художествена галерия е създадена през 1950 г., но официално се открива през 1952 г. Функционира като музей с постоянна експозиция и допълнително като зала за временни експозиции с богата целогодишна програма. В структурата на градската художествена галерия попадат и няколко допълнителни постоянни експозиции в различни пространства.

• **Къща музей „Златю Бояджиев“**

Къщата е построена през 1860 г. и е била притежание на видния пловдивски лекар и възрожденец д-р Стоян Чомаков. Като музей функционира от 1984 г.

Къщата е национален паметник на културата. Впечатлява с уникалната си архитектура. Притежава и показва на публиката общо 76 картини от именития художник, рисувани през неговите два творчески периода.

• Постоянна експозиция на Георги Божилов – Слона

Скобелевата къща (Старинен Пловдив) с постоянна експозиция „Георги Божилов – Слона“ е построена през 1860 г. от Костадин Кафтанджията, виден българин от Стара Загора. Експозицията е уредена през 2003 г.

• Постоянна експозиция на Димитър Киров

Къщата на Верен Стамболиан (Старинен Пловдив) е построена през втората половина на XIX век. През 2010 г. в къщата е уредена постоянна експозиция с картини на Димитър Киров – ДиКиро.

Музей	Адрес
Регионален исторически музей Експозиция „Съединение на България“ Експозиция „Българско Възраждане“ Експозиция „Българско книгопечатане“ Експозиция „Нова и най-нова история“	Пл. „Съединение“ № 1 ул. „Цанко Лавренов“ 1а ул. „Митрополит Паисий“ № 2 ул. „Ангел Букорещлиев“ № 14
Регионален археологически музей	пл. „Съединение“ № 1
Регионален етнографски музей	ул. „Д-р Стоян Чомаков“ № 2
Регионален природонаучен музей	ул. „Христо Данов“ № 34
Градска художествена галерия Зала за временни експозиции Експозиция „Българско изкуство“ Експозиция „Икони“ Експозиция „Цанко Лавренов“ и „Мексиканско изкуство“ Експозиция „Енчо Пиронков“	ул. „Княз Александър I“ 15 ул. „Съборна“ 14 ул. „Съборна“ 22 ул. „Артин Гидиков“ 11 ул. „Васил Кънчев“ 1
Къща-музей „Златю Бояджиев“	ул. „Съборна“ 18
Постоянна експозиция на Георги Божилов – Слона	ул. „Княз Церетелев“ 1
Постоянна експозиция на Димитър Киров	ул. „Кирил Нектариев“ 15

Показатели за музейната инфраструктура в Пловдив през 2013 г.⁶

Полезна площ в кв. м				експонати	Персонал	
общо	за експозиции	за фондохранилища	обслужващи помещения		общо	с акад. длъжност уредници
19 252	11 089	5308	2492	315 978	135	48

⁶ Данните са публикувани от Държавния статистически институт <http://www.nsi.bg>
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
„Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд

Една от основните функции на музеите е управлението на недвижимите и движимите културни ценности. Музейната инфраструктура е добре развита, но се нуждае от обновяване. С някои изключения, експозициите на музеите са остарели концептуално и овехтели физически⁷ – те не могат да бъдат конкурентоспособни в сферата на културния туризъм. Необходимостта от дигитализирането на културните ценности се налага, за да могат да бъдат решени най-малко две важни страни на музейната дейност:

- опазването и защита на ценностите чрез включването на дигиталните копия в информационна система;
- използване на нови технологии както за повишаване на достъпа до културно наследство, така и при обновяване на експозициите и превръщането им в притегателен център за гражданите и гостите на града.

Друг не по-малко важен въпрос е този за изграждане на капацитет за работа, прилагайки знания и умения от съвременния музеен мениджмънт и маркетинг в работата си с публики, и съгласно правилата на ЕС, да могат да се справят с проблемите и да се възползват от възможностите след присъединяването на България към ЕС.

- **Регионална народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив.** Създадена е през 1879 г., библиотеката е втората по големина в България и изпълнява функциите културен институт и национално хранилище на българската книжнина. Тя има принос в опазването на българското литературно, книжовно, културно-историческо, аудио- и визуално, дигитално наследство.

- **Регионален държавен архив – Пловдив.** Регионалният държавен архив – Пловдив е подразделение на Държавна агенция „Архиви“. Той е създаден през 1952 г. като отдел на Окръжно управление на МВР – Пловдив. Архивът осъществява подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, съхраняването и предоставянето за използване на определените за постоянно запазване документи на областната администрация, на общините на територията на Пловдивска област, на териториалните структури на държавните органи и на други държавни и общински институции, организации и значими личности от местно значение, както и научно-методическото ръководство и контрол на организацията на работата с документите в деловодствата и учреденските архиви, тяхното опазване и използване.

- **Общински институт „Старинен Пловдив“.** Общински институт „Старинен Пловдив“ е самостоятелно юридическо лице по смисъла на чл. 8, ал. 1 от Закон за закрила и развитие на културата. Сред предмета на дейностите и функциите, определени в Правилник за устройството и дейността на ОИ „Старинен Пловдив“, са:

⁷ Постоянната експозицията на РЕМ – Пловдив е създадена през 1962 г.; Част от експозициите на РИМ – Пловдив са открити съответно: Експозицията за историята на книгоиздаването в Пловдив и Пловдивския край през 1975 г., „Съединение на България 1885 г.“ през 1985 г. и т.н.

- Управление и извършване на дейности по опазване и закрила на движими и недвижими културни ценности, предоставени му за управление; участие в изготвянето и координацията по изпълнение на стратегия и програми за опазване на културното наследство на територията на общината; участие на представители на института в експертни съвети и комисии на Община Пловдив в тази област; консервация и реставрация на културни ценности; координиране на мероприятия по благоустройство, инфраструктура, художествено и улично осветление, озеленяване, чистота, външно колоритно оформление, реклама, сигнализация и маркировка на територията на Старинен Пловдив.
- Популяризиране на българското духовно и културно-историческо наследство; изготвяне и реализиране на проекти по програми, свързани с популяризиране на културното наследство, с развитие на културата и туризма; културно-информационна, експозиционна и популяризаторска дейност за използване на наследството;
- Реализиране на културни дейности и прояви, осигуряване на съвременни възможности за културен туризъм.

Институтът извършва допълнителни дейности, включително и стопански в областта на производство и разпространение на сувенирни материали, реплики и приложения, възраждане на местни занаяти и традиции, организиране и осъществяване на културни дейности и прояви, отдаване под наем и др. Към ОИ „Старинен Пловдив“ работи Ателие за консервация и реставрация с 6 реставратори и помощник-реставратори.

С решение на ОбС № 14, протокол № 1/2013 г., на ОИ „Старинен Пловдив“ са предоставени за управление 30 общински имота, в т.ч. сгради – НКЦ с музейни, административни, представителни и др. функции в Старинен Пловдив, както и НКЦ извън него, експонирани и адаптирани за съвременни функции: Античен стадион, Античен одеон. Възрожденските къщи, стопанисвани от ОИ „Старинен Пловдив“, които са отворени за посещение на туристи, са седем на брой. В тях са експонирани автентични артефакти от фондовете, поддържани от института, представлящи градския бит от периода на Националното възраждане, както и художествени произведения. В обектите, стопанисвани от ОИ, се реализира и съществен дял от общинския културен календар.

- **Културен център музей „Тракарт“.** Културният център музей „Тракарт“ има основен принос за консервацията и експонирането на културните ценности в подлез „Археологически“ в гр. Пловдив. Дейността стартира през 2003 г., а центърът е открит на 24 май 2004 г., с провеждането на Европейски форум на Асоциациите за опазване на Европейското културно наследство. Изпълнява дейности по изучаване, опазване и популяризиране на културното наследство, богат културен календар, образователни програми – лектории и школи по изкуствата. От създаването на центъра до настоящия момент в него са организирани над 50 експозиции и над 250 културни събития. ТРАКАРТ осъществява и социална дейност по подпомагане на маргинализираните групи, съвместно с фондация „Тракарт“ 2000. ТРАКАРТ е концесионер на помещение, в което е устроена камерна зала със 120 места и сцена, използвана за концерти, представления на книги, театрални постановки, презентации, семинари и др.,

както 500 кв. м изложбена площ, включваща: 160 кв. м *in situ* антична римска подова мозайка от III – IV век – перистилна антична сграда „Ейрене“; Постоянна експозиция „Стъклото в античното изкуство“, проследяваща развитието на стъклопроизводството в рамките на 9 века – от V в. пр.Хр. до IV в. сл.Хр.; Постоянна експозиция „Прототракийски портрет“, която включва керамични предмети и съдове от енеолит и неолит – култура „Марица“; Постоянна експозиция „Римски миниатюрен портрет“ от I в. пр.Хр. до I в. сл.Хр. Дейността на „Тракарт“ е пример за особено успешно включване на частната инициатива в реализацията на културни политики в обществен интерес, в сътрудничество с публичния партньор в лицето на Община Пловдив.

- **Народни читалища.** Читалища са юридически лица с нестопанска цел. Съгласно чл. 2 от Закона за народните читалища, те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения, които изпълняват и държавни културно-просветни задачи. Читалищната дейност в Пловдив има над 100-годишна история. Понастоящем в града дейността си развиват 25 читалища и 4 клона (филиала). Териториалното разпределение е неравномерно – най-висока е концентрацията в район „Централен“ – 11 читалища, а най-ниска – в район „Северен“ – едно читалище с два филиала.

читалище	година	площ	сцена	библ. фонд	специфични дейности
<i>Н. Ванцаров</i>	1928	650 кв. м	да	13 573	колектив за народни обреди и обичаи
<i>П. К. Яворов</i>	1926	200 кв. м	не	11 292	Декупаж
<i>Антим I</i>	1937	849 кв. м	не	26 024	
<i>Мустафа Кемал Ататюрк</i>	2003	146 кв. м	не	5320	
<i>Европа</i>	2004	150 кв. м	не	2000	
<i>П. Р. Славейков</i>	2008	300 кв. м	не	3100	
<i>Тракия Пловдив</i>	2008	74 кв. м	не	6305	
<i>Димитър Благоев</i>	2008	60 кв. м	не	5826	
<i>Димитър Пешев</i>	1998	94 кв. м	не	3000	
<i>Младост</i>	1983	350 кв. м	не	21 405	клуб „История и традиции“, „Паневритмия“
<i>Шалом Алейхем</i>	1945	160 кв. м	не	15 826	група за стари градски песни
<i>Цар Борис</i>	1931	360 кв. м	не	15 000	
<i>Захари Стоянов</i>	1984	150 кв. м	не	21 676	
<i>Георги Търнев</i>	1900	1050 кв. м	не	43 622	клуб за съхраняване на българските традиции и обичаи
<i>Гого Мавров</i>	1930	438 кв. м	не	17 688	
<i>Христо Ботев</i>	1905	1090 кв. м	да	29 871	
<i>Алеко Константинов</i>	1954	291 кв. м	не	21 652	клуб за национална шевица, клуб по фантастика и фентъзи
<i>Христо Г. Данов</i>	1904	540 кв. м	не	22 367	клуб „Творческа работилница и декупажни техники“
<i>Христо Смирненски</i>	1935	400 кв. м	не	15 168	клуб „Военни патриоти“
<i>П. Р. Славейков</i>	1908	400 кв. м	не	35 000	клуб „Мисъл“, клуб „Читалищен гоблен“

					клуб за художествено слово – „Амазонки“
<i>Съвременник</i>	1986	470 кв. м	не	11 034	Изобразително и приложно изкуство, компютърно рисуване; Поп и джаз пеене; Детски клуб „Бъдеще“ – за деца 2 – 4 години; Работилница „От нищо нещо с Мая“
<i>Иван Вазов</i>	1904	213 кв. м	не	22 164	Галерийна дейност
<i>Назъм Хикмет</i>	1922	87 кв. м	не	14 819	
<i>Иван Вазов</i> кв. Коматево	1931	900 кв. м	да		Женска фолклорна танцова формация

В измерими показатели библиотечната дейност на читалищата за 2012 г. е следната: Библиотечен фонд – 418 072, набавени библиотечни единици – 8763, брой читатели – 9117, посещения – 98 875, библиотечни документи за дома – 95 867, библиотечни документи за читалня – 16 045.

Школи по изкуствата, в т.ч. Музикални школи, функционират в 15 читалища. В тях се обучават общо 402 души, в т.ч. 392 деца и 10 възрастни.

Школи по изобразително, приложно и театрално изкуство и творческо писане: в 10 читалища, обучавани общо 224 души, в т.ч. 212 деца и 12 възрастни. Школи по класически и модерен балет: в три читалища, обучавани 65 души, в т.ч. 47 деца и 18 възрастни.

Езикови школи и школи за компютърна грамотност; школи за извънучилищно обучение функционират в 10 читалища, с обучавани общо 341 души, в т.ч. 217 деца и 124 възрастни. Любителско творчество: в 22 от читалищата функционират самодейни състави, в които са включени 393 деца и 330 възрастни. Те работят в областите на музикалното и танцовото изкуство (фолклор, класическо и съвременно творчество), както и в театралното изкуство (Експериментален театър „А`Парт“ в читалище „Европа – 2004“).

Клубове по интереси: в 23 от читалищата функционират над 50 клуба по интереси в областите на литературата и журналистиката, изящните и приложните изкуства, модния дизайн, фолклора, екологията и здравето, младежките дейности и грижата за децата, шахмата и др.

Институциите на наследството и паметта участват активно в изучаването, опазването, социализацията и популяризацията на историческото, културното и природното наследство и се включват в дейности, свързани с културния живот и културния туризъм на Пловдив.

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Галерии

• Общински галерии

Галерия	Адрес
Градска художествена галерия – Зала за временни експозиции	ул. „Княз Александър I“ 15
Галерия на Дружеството на Пловдивските художници Пловдив	ул. „Гладстон“ 32
Галерия в Дом на културата „Борис Христов“	ул. „Гладстон“ 15
Галерия Пловдив – Фоайе на Общински съвет – Пловдив	ул. „Авксентий Велешки“ 20
Център за съвременно изкуство „Баня Старинна“ – Пловдив	бул. „Шести септември“ 179

• Частни галерии

Повечето от частните галерии в Пловдив възникват след 1989 г. Действащите и най-активни художествени галерии в Пловдив са около 25.

Галерия	Адрес
Арт галерия – музей „Филипополис“	ул. „Съборна“ 29
Арт галерия „Аспекти“	пл. „Стефан Стамболов“ 1А
Арт галерия „Жорж Папазов“	Легис център, бул. „Шести септември“ 152
Ателие „Ваяна“	ул. „Загреб“ 1
Галерия „Волар“	ул. „П. Р. Славейков“ 33
Галерия „Възраждане“	ул. „Стоян Чолаков“ 1
Галерия „Дяков“	ул. „Ангел Букурещлиев“ 17
Галерия „Инджов“	ул. „Криволак“ 5
Галерия „Коридор“	ул. „Константин Стоилов“ 36
Галерия „Ластиси“/ Rubber Gallery	ул. „Христо Дюкмеджиев“ 6
Галерия „Пловдив“	ул. „Авксентий Велешки“ 20
Галерия „Резонанс“	ул. „Петър Парчевич“ 14
Галерия „Ромфея“	бул. „Марица“ 33
Галерия Sariev Contemporary	ул. „Отец Паисий“ 40
Галерия А+	ул. „Загреб“ 18
Галерия „Ромфея“	бул. „Марица“ 83
Галерия „Червеното пони“	ул. „Д-р Чомаков“ 5а
Елиста Art Studio	ул. „Христо Дюкмеджиев“ 14
Сдружение „АРТЕ“	

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Център за визуални и мултисензорни изкуства Източен 48	бул. „Източен“ 48
Artclub Morocco & More	ул. „Крикор Азарян“ 7
HebrosArt Club Gallery	ул. „Сан Стефано“ 54
L'union de Paris	ул. „Съборна“ 17
Mall галерия	ул. „Д-р Георги Странски“ 3
Pironessa	ул. „Отец Паисий“ 34
U P.A.R.K. Gallery	ул. „Отец Паисий“ 24

Театри и изпълнителски изкуства

• **Драматичен театър „Николай Масалитинов“.** С Указ на Народното събрание от 10.12.1881 г. в Пловдив е създаден първият професионален театър в България. Театърът разполага с голяма зала (468 места) и камерна зала (118 места) със сравнително добро техническо оборудване, но от старо поколение. Към момента на изготвяне на стратегията е в проектна фаза мащабна реконструкция на сградата.

Театърът е съорганизатор и домакин на ежегодния Есенен международен театрален фестивал „Сцена на кръстопът“ и домакин на фестивалите „Черната кутия“, Пловдивски джаз вечери, „Рошавата котка“, Китарен фестивал, Пловдивски балетен детски фестивал, Европейски музикален фестивал, както и на еднократни прояви на училища, институции и НПО.

Драматичен театър – Пловдив разполага с голяма зала (468 места) и камерна зала (130 места) в сградата на театъра на ул. „Княз Александър I“ 38

• **Държавен куклен театър – Пловдив.** Държавен куклен театър – Пловдив е основан през 1946 г. Театърът е репертоарен, финансиран от Министерство на културата и подпомаган от Община Пловдив. Има собствена сграда с 2 зали: основна – 136 места, и камерна – 45 места; 2 репетиционни зали и работни ателиета.

Годишно се реализират по 5 нови постановки, които се представят пред не по-малко от 40 000 зрители. Театърът е съорганизатор и домакин на Международен кукленотетрален фестивал на камерната форма „Двама са малко – трима са много“.

Държавен куклен театър Пловдив разполага със собствена сграда (ул. „Хр. Г. Данов“ 14) – зала (136 места), звукозаписно студио, 2 репетиционни зали и ателиета за сценични костюми и декори. Фоайето на кукления театър се използва за представяния на книги, тематични уъркшопове и ателиета,

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
“Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд*

прожекции на филми, изложби и др.

• **Държавна опера – Пловдив.** В днешния си институционален вид Държавната опера – Пловдив съществува от 2010 г., когато е преобразувано Оперно-филхармоничното дружество – Пловдив, което през 1999 г. обединява Пловдивската опера и Пловдивската филхармония. Държавна опера – Пловдив е държавен културен институт, с дейност създаване и разпространение на симфонични и камерни концерти и спектакли в областта на оперното, симфоничното и балетното изкуство. Международният престиж се основава на успешните турнета и гастроли по света, участията в реномирани музикални фестивали, внушителен брой записи.

Специално място в активната дейност на трупата заемат представленията на открито, стартирали през седемдесетте години на XX в. От средата на осемдесетте години Античният театър става част и от историята на Пловдивска филхармония (концерти, откриване на Европейски месец на културата 1999 г.), а впоследствие и на Пловдивското оперно-филхармонично дружество.

• **Фолклорен ансамбъл „Тракия“.** Държавен фолклорен ансамбъл „Тракия“ – гр. Пловдив, е създаден през 1974 година. Финансира се от бюджета на Община Пловдив. Числеността на ансамбъла е 76 професионални певици, танцьори и музиканти. Ансамбълът разполага със собствена концертна озвучителна техника и се помещава в държавна сграда с площ 650 кв. м на ул. „Даме Груев“ № 1а, построена за нуждите на ансамбъла през 1985 г. Сградата се състои от четири репетиционни зали, складови и административни помещения. Репертоарът на ансамбъла включва 175 музикални произведения на 32 автори и 35 танцови произведения на шестима хореографи. В тях попадат и спектаклите: „Картини от Стария Пловдив“, „Хубава Яна“ и „Цветни щрихи от България“.

Частни театри

• **Театър *Hand*.** Театър *Hand* е куклено-драматична формация, създадена от Ивомир Игнатов – Кени през 1990 година. Камерен театър *Hand* представя куклен театър за деца и възрастни, драматичен театър, ситуационна комедия, „stand – up comedy“ – словесна импровизация, клоунада и уличен театър. Към театъра са създадени школи за деца, младежи и възрастни (бул. „Руски“ 18).

• **Театър „А`Парт“.** Театър „А`Парт“ е създаден през 1985 г. под името „Студентско Театрално Студио“. През 1988 г. Студентското театрално студио приема сегашното си име „А`Парт“. В структурата „А`Парт“ съществуват Театрална студия (Център за обучение по специалността „Актьорско майсторство за Драматичен театър“) и Театрална лаборатория (експериментираща и развиваща метода „Колективна дирижирана театрална импровизация“ (ул. „Мали Богдан“ 15).

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Иниции в хората

Образователни институции в сферата на културата

• **Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство.** Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ) започва своето съществуване през 1964 г. като филиал на тогавашната Българска държавна консерватория в София. АМТИИ осигурява обучение в 11 специалности за образователно-квалификационна степен „бакалавър“; 4 специалности за образователно-квалификационна степен „магистър“ (след завършено средно образование) и 26 специалности за образователно-квалификационна степен „магистър“ (след придобита степен „бакалавър“). В академията работят авторитетни творчески състави – като Женски камерен хор, Академичен народен хор, Представителен народен оркестър. АМТИИ поддържа също звукозаписно студио и издателско звено. Базата е разположена на територията на Старинен Пловдив (ул. „Тодор Самодумов“ 2).

• Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“.

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ е най-голямото висше училище в Южна България и второ по големина в страната след Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Основан е през 1961 година като Висш педагогически институт по природо-математически науки. Обявен е за университет през 1972 година. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ обучава студенти в повече от 60 специалности по природни, хуманитарни, обществени и икономически науки.

Университетските сгради са разположени на няколко места в града: Ректорат (в центъра на града – ул. „Цар Асен“ 24), Нова сграда (в южната част – бул. „България“ 236), сграда на ул. „Костаки Пеев“ (в близост до Ректората), сграда на Биологическия факултет (в Стария град, непосредствено до Античния театър). В градовете Смолян и Кърджали са разкрити филиали на университета.

Пловдивският университет разполага с библиотека, Университетско издателство, Университетски информационен център, специализирани лаборатории, езикови кабинети, мултимедийни и компютърни зали, Център за дистанционно обучение, Център за кариерно ориентиране, научноизследователско поделение, спортен център, учебен театър, технически центрове, обслужващи и сервизни звена.

Университетът предлага специалности в ОКС „бакалавър“, които развиват знания и умения в областта на хуманитарната и социалната сфера, както и специалности в ОКС „магистър“, подготвящи професионалисти в областта на културата, културното наследство и туризма. Такива са: „Социални дейности в туризма“ (от 2004 г.), „Културен туризъм и културно проектиране“ (от 2006), „Етнология“ (от 2011), „Управление на културното наследство“ (от 2012) и др.

• **Европейски колеж по икономика и управление.** Европейският колеж по икономика и управление (ЕКИУ) е създаден с Решение на Народното събрание от 18 септември 2001 г. Между поддържаните специалности за висше

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
„Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд*

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

образование с образователно-квалификационна степен бакалавър „e-Мениджмънт на туристически услуги“, в която се придобиват теоретични и приложни знания и практически умения в областите маркетинг на туристически услуги; реклама на туристически услуги; разработване на проекти и планиране на туристически бизнес; организация на аграрен, културен и екотуризъм.

• **Национално училище за музикално и танцово изкуство „Добрин Петков“.** Училището е основано през 1945 г. и е една от основните образователни институции в сферата на българското музикално изкуство, под управление на Министерство на културата. В него се провежда цялостно общообразователно и музикално обучение от подготвителен до 12. клас със специални инструментални, балетни и вокални класове. С финансовата подкрепа на Община Пловдив НУМТИ „Добрин Петков“ е организатор на: Международния конкурс за млади изпълнители на оркестрови инструменти „Добрин Петков“, Международния клавирен конкурс „Шуман – Брамс“ и съорганизатор на Международния конкурс за ударни инструменти „Пендим“. НУМТИ „Добрин Петков“ се намира в центъра на Пловдив, на ул. „Иван Вазов“ 23. Материалната база на училището включва зала аула – за концертни и балетни изяви, камерни зали за солови и ансамблови концерти, богата библиотека с нотна и специализирана музикална литература, информационен център, две компютърни зали, мултимедийна зала, оборудван с аудио- и видеосистема кабинет по история на музиката.

• **Национална художествена гимназия „Цанко Лавренов“.** Гимназията е открита през 1976 година. Поддържа специалности „Живопис“, „Скулптура“, „Графика“, „Стенопис“, „Иконопис“ и „Рекламна графика“. Обучението е пет години – от 8. до 12. клас. НХГ „Цанко Лавренов“ е организатор на два национални конкурса: Национален младежки конкурс „Арт колаж“ и Национален конкурс за рекламна графика. От 2011 г. НХГ „Цанко Лавренов“ е в собствена сграда на улица „Янко Сакъзов“ 2А. Училището поддържа библиотека с богат фонд, включващ специализирана и художествена литература, енциклопедични издания, видеокасети, както и електронна читалня.

• **Национална гимназия за сценични и екранни изкуства.** Национална гимназия за сценични и екранни изкуства е създадена през 1975 година. Тя е единственото по рода си учебно заведение в България и на Балканите. Поддържа следните специалности: „Театрален, кино- и телевизионен декор“, „Художествено осветление за театър, кино и телевизия“, „Грим и перуки“, „Театрална кукла“, „Актьорско майсторства за драматичен театър“, „Актьорско майсторства за куклен театър“, „Сценичен костюм“. Помещава се в сграда в подножието на Стария град (ул. „Петко Д. Петков“ 8). Базата включва класни стаи за общообразователна подготовка, компютърен кабинет; ателиета по рисуване и живопис, скулптурно ателие, ателие бутафория и театрална живопис, ателие художествено осветление. Гимназията поддържа богата

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

специализирана библиотека.

Сдружения, неправителствени организации и фондации в областта на културата, изкуствата и туризма

- **Дружество на пловдивските художници.** Дружеството на пловдивските художници е най-голямото творческо сдружение в Пловдив и най-голямото извънстолично творческо сдружение на художници. То се помещава в галерия на ул. „Гладстон“ 32. Дружеството участва активно в културния живот на града, като осъществява редица ежегодни прояви. Основно място сред тях са изложбите: общи, групови, гостуващи и самостоятелни. Дружеството организира международен пленер по живопис, международен литографски пленер, симпозиум по скулптура, международен симпозиум „Арт колаж – Пловдив“, периодични издания на изложба „Южнобългарски художници“.
- **Дружество на писателите – Пловдив.** Дружеството е регистрирано като самостоятелно юридическо лице – организация с нестопанска цел, през 1991 г. Наброява 137 членове, от които поети – 75, белетристи – 38, литературни критици и научни работници – 14. В рамките на Дружеството функционират самостоятелно Творчески кръг „Квант и приятели“ и Младежка група за творческо писане.
- **Съюз на архитектите в България – Дружество Пловдив.** САБ – Пловдив е дружество от сдружение Съюз на архитектите в България, създадено през 1965 г. В САБ – Пловдив членуват 115 архитекти. Дружеството организира годишни изложби, форуми, кръгли маси и други форми на обществено обсъждане, свързани с урбанистичното развитие на Пловдив, опазването на неговото културно наследство и изграждането на качествена градска среда.
- **Камара на архитектите в България – Пловдивска колегия.** Пловдивската регионална колегия на КАБ е създадена през 2004 г. Главна цел на Камарата на архитектите в България е да регламентира дейността на архитектите проектанти и да гарантира свободния избор на проектант в условията на лоялна конкуренция.
- **Пловдивско певческо дружество „Ангел Букорещлиев“.** Дружеството е създадено през 1895 г. Член 1 на неговия Устав гласи: „Певческото дружество се създава, за да развива и разпространява българското и славянско пеене и въобще художествената музика“. За първи негов председател е избран словенецът Антон Безеншек, а негов пръв диригент е Ангел Букорещлиев.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Сдружение „Изкуство днес“.** Център за съвременно изкуство – Пловдив. Сдружение „Изкуство днес“ е основано през 1997 г. от група пловдивски художници и интелектуалци, обединени от идеята за развиване на Център за съвременно изкуство в града. Основания по тяхна инициатива Център за съвременно изкуство „Баня Старинна“ – Пловдив (бул. „Шести септември“ 179) е първият по рода си в България и работи активно от 1995 г. Със своята дейност Центърът популяризира формите и постиженията в съвременното изкуство, създадено от независими български и чужди артисти. Сдружението е инициатор и организатор на ежегодните събития: изложбите „Седмица на съвременното изкуство“, „Арт Позитив“ и международния видеофестивал „Façade Video“.
- **Фондация „Отворени изкуства“.** Фондацията е учредена през 2007 г. Дейността на фондацията е насочена към създаването, разработването и продуцирането на собствени културни проекти. Малка част от дейностите са свързани с партньорства, подкрепа и съпродуциране на външни проекти. В ежегодната програма на фондацията са заложили основно проекти и събития в програмите: „Нощ на музеите и галериите – Пловдив“, „Град и култура“ и Образователна програма за съвременно изкуство.
- **Фондация „Тракарт“ 2000.** Фондацията е неправителствена организация, регистрирана в обществена полза. Дейността е насочена към възраждане на българските художествени традиции, реставрация на културни ценности, обучение на млади автори и таланти, екология и градоустройство, благотворителност. Фондация „Тракарт“ 2000 участва и работи по национални и международни проекти. Между тях са: „Традиции в бъдещето“ – обучение на деца от домовете за сираци и младежи в традиционните художествени занаяти, „Regain“ – реализиран по програма „Equal“ – обновяване ресурсите и майсторските умения на занаятчиите от Нормандия, „Визия за Рим“ и „Да докоснеш или не“ – проекти, реализирани по европейска програма „Култура – 2000“, проекти, финансирани по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за интеграция на хора в неравностойно положение.
- **Сдружение „Сдружени пловдивски творци“.** От 1998 г. сдружението продуцира и организира ежегоден летен фестивал „Лятно време“. Фестивалът и Летни сцени „Конюшните на Царя“ са утвърдени като форум на камерните музикални и театрални форми. На летни сцени „Конюшните на Царя“ се организират детски фолклорни фестивали, съботни детски празници, детски изложби и концерти. „Сдружени пловдивски творци“, в партньорство с Издателска къща „Сиела“, осъществява литературен клуб *Spirit and Spirit*, в който се провеждат литературни срещи с български и чуждестранни автори. Проект на сдружението е и модерна академия на изкуствата „Синдикат“.
- **Творчески комплекс „Инкубатор“.** Основан през 2013, „Инкубатор“

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

организира конкурси, семинари, изложби и предоставя пространствата си за изява на независими артисти. Комплексът се намира в квартал „Капана“ със закрита площ 1000 кв. м и се състои от пространства, обособени и оборудвани за автори и творчески колективи, занимаващи се с дизайн, архитектура, приложни, дигитални и визуални изкуства.

- **Сдружение с нестопанска цел „Съвет по туризъм – Пловдив“.** Сдружението е сред активните юридически лица с нестопанска цел с дейност, свързана с реализация на културното наследство и съвременните културни събития като ресурс на туризма. Съветът по туризъм организира Дефиле на младото вино, което се осъществява на територията на Старинен Пловдив и централната градска част. Други събития, на които Съветът по туризъм взема участие като съорганизатор, са „Панаир на занаятите“, което се организира заедно с Регионалната занаятчийска камара, „Кулинарна купа“, което се провежда заедно с Българската асоциация на професионалните готвачи.

- **Други НПО с активен принос за пловдивската култура** са СНЦ „Български културни следи“, Академия за изкуства „Огънят на Орфей“, фондация „МузикАртисимо“, фондация „Пловдивско фотографско средище“; Сдружение „Арт колаж“, сдружение „Интер арт фест“, фондация „Черната кутия“, сдружение „Литературна къща“, сдружение „Фолклорна студия „Иглика“ и др.

Издательства и издателски къщи

В Община Пловдив осъществяват дейност Издателска къща „Жанет 45“ ООД, издателство „Летера“ ЕООД, Издателска къща „Хермес“ ЕООД, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“ ЕООД, „Булвест 2000“, в Ракурси ООД. Освен активна издателска дейност, те реализират инициативи като: „Пловдив чете“ и „Младият Пловдив чете“ – фестивали, с участието на авторитетни издателства от цялата страна. Провежда се ежегодно в началото на месец юни. Като домакини на събитието се редуват пловдивските издателства – „Жанет 45“, „Хермес“ и „Летера“.

- **Издателство „Хермес“.** Основано през 1991 година в град Пловдив, „Хермес“ е едно от най-модерните и бързо развиващи се издателства в България. Националната му верига от книжарници включва градовете София, Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора, Видин, Пазарджик и Сливен и две книжни борси в София и Пловдив.
- **Издателство „Летера“.** Издателството е създадено през 1991 г. „Летера“ разполага със собствена книжарница, информационен център, модерна дигитална печатница и борса в София. „Летера“ издава енциклопедични и

справочни издания, езикови системи по чуждоезиково обучение, учебници и учебни помагала, граматика и речници, научнопопулярни поредици, съвременна българска и преводна художествена литература, луксозни албуми и пътеводители за България.

- **Издателска къща „Жанет 45“.** Издателска къща „Жанет 45“ е основана през 1989 г. Благодарение на последователната си политика постепенно се утвърждава като водещ издател на съвременна българска литература, с модерен полиграфически комплекс, талантлив творчески и мениджърски екип и активна разпространителска мрежа.

Рекламни агенции и печатници

В Пловдив съществуват над 199 фирми, които имат широко поле на изява в рекламната или печатната дейност. Като цяло не се отчита особен интерес спрямо „високата“ култура, предимно се залага на търговска дейност. Издателствата и печатниците разчитат на своите основни специализирани дейности и заедно с това се стремят към тяхното разнообразяване както като работа, така и като клиента, за да постигнат стабилност в не особено добрата икономическа среда.

Кино и киноразпространение

Киноразпространението в град Пловдив се осъществява от частни оператори, които разполагат със собствена инфраструктура. Това са кино „Фламинго – Арена“, „Сити Синема“ (в МОЛ „Пловдив“) и кино „Фейсис“ в жилищен комплекс „Тракия“. Статистическите данни, които се отнасят за кината и киноразпространението в България, дават възможност да се уточнят характеристиките на инфраструктурата⁸.

Местоположение	Кина (бр.)	Екрани (бр.)	Места (бр.)
Общо за страната	41	150	29 860
Южен централен район	9	22	3710
Пловдив	3	12	1150

Относителният дял на кината в град Пловдив като брой в страната представлява 7.31%, което е над средното равнище за България (6.83%). В града спрямо Район Южен централен относителният дял на киносалоните е 33.33%, което означава, че от кината в 5 областни града малко повече от 1/3 са съсредоточени в Пловдив. На картата на града 2 от тях се намират в широкия център на града и

⁸ Данните са публикувани от Национален статистически институт:
<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=24&a1=613&a2=642>

1 – в жилищен квартал „Тракия“. Общо те разполагат с 12 екрана (киното в МОЛ „Пловдив“ е мултиплексно) и около 1150 места.

• Зали за кинопрожекции в Пловдив

Пловдив	Салони (бр.)	Зала с екран (бр.)	Места (бр.)
Кина	3	12	1150
Дом на техниката („Лъки синема“)	2	2	150
Лятно кино „Орфей“	1	1	200
Дом на културата на железничарите „Гео Милев“	1	1	300

Други пространства и сцени

• **Античен театър.** Античният театър се намира на територията на Старинен Пловдив и е разкрит при археологически разкопки, проведени през 70-те години на XX в. Той е построен в началото на II в. пр.Хр. и е един от най-добре запазените антични театри в света. Обявен е за археологически паметник през 1995 г. Зрителната му част (театронът) е амфитеатрална и разделена на два ранга, всеки състоящ се от 14 реда седалки, издялани от мрамор. Седалките са разделени на сектори от спускащите се към сцената стълбища. Двата ранга са разделени с широка хоризонтална пътека (диазома). Открити са надписи и изящни статуи, които сега са включени в архитектурата на сградата. В Античността театърът е побирал от 5 до 7 хиляди зрители. Днес той е адаптиран към съвременния културен живот на града и побира около пет хиляди зрители.

• **Дом на културата „Борис Христов“.** Дом на културата „Борис Христов“ е съвременна многофункционална сграда за културна и информационно-образователна дейност. В сградата се намира Зрителна зала с 522 места, сцена с оркестрина и подвижни коли за декори. Залата е оборудвана с най-съвременна озвучителна техника и средства за художествено осветление. В предната част на сградата са оборудвани две конферентни зали с кабинни за симултанен превод. На втория етаж на Дома е разположена Камерна зала с възможности за адаптация като кинозала, съвременно звукозаписно студио и репетиционна хорова зала. Много от останалите помещения в сградата: кафене, артмагазин, картинна галерия, танцова зала, офиси и други, подлежат на дълготрайно отдаване под наем, като функциите им допълват цялостното културно предназначение на сградата.

• **Кино „Космос“.** През 1964 г. отваря врати модерен за времето си киносалон с 900 места. Първоначално собственик на киното е Кинефикация Пловдив, в

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

последствие – „Пловдивфилм“ ООД. В момента сградата е публично-общинска собственост. До 1999 г. киното е важно културно средище за града. След това сградата е оставена да се руши. В резултат на множество последователни граждански акции започва проектът „Да вдъхнем нов живот на кино „Космос“, чиято цел е възстановяването и ресоциализирането на сградата като архитектурен паметник и културен център.

• **Капана – Квартал на творческите индустрии.** С осъществяването на проекта на Община Пловдив и фондация „Пловдив 2019“ за превръщане на „Капана“ (Пловдив) в квартал на творческите индустрии се откриват нови пространства за култура. През 2014 г. там се създават десет обекта – ателиета, студия, офиси, галерии, работилници и други видове работни пространства за развитие на творческа дейност и създаване на услуги и продукти, характерни за творческите индустрии.

• **Тютюневи складове.** Тютюневите складове в Пловдив, построени през 20-те години на XX в. в пространството, разположено между днешните улици „Иван Вазов“, „Авксентий Велешки“, бул. „Христо Ботев“, Сточна гара и Централна гара, са известни днес като „Тютюнево градче“ или „Тютюнев триъгълник“. С проектирането на складовете са свързани имената на големите пловдивски архитекти от това време – арх. Камен Петков, арх. Васил Търпоманов, арх. Димитър Попов. Масивните постройки са внушителни 4–5-етажни обеми, с неразчленени фасади, но с пластична декорация. Вътре складовете са с големи етажни отворени пространства, в повечето случаи с мощна дървена конструкция. След 1989 г. те почти напълно изгубват своята предишна функция, само отделни форми и надписи свидетелстват за старото предназначение на сградите. През зимата на 2012 г. в рамките на проект „Градски мечти“/URBAN DREAMS в Тютюневия склад на ул. „Иван Вазов“ се откриват изложбите „Музей на съвременното изкуство“ и „Музей на архитектурата“ с автор Емил Миразчиев. Този избор разкрива възможности за нова функционалност на тютюневите складове като пространство за изкуство.

• **Международен панаир – Пловдив.** Международен панаир Пловдив е наследник на Първото българско земеделско-промишлено изложение, проведено през 1892 г. Целта му е да съдейства за стопанското развитие на България и заедно с това – за представянето на българската култура по света. През 1934 г. Пловдивският панаир е признат за постоянен и единствен в България за търговия на едро, а през 1936 г. е обявен за международен. Съвременният панаирен комплекс в Пловдив е най-голям в Югоизточна Европа. Той е разположен на 352 000 кв. м площ. Общите изложбени площи са 137 831 кв. м, от които половината са покрити. Пловдивският панаир разполага с 19 многофункционални експозиционни палати, предоставящи възможност да се показват всякакви експонати. Модерен конгресен център предлага 13 зали за семинари и конференции. Целогодишно в панаира се организират и провеждат близо 50 изложбени прояви, в които участват над около 8000 изложители от 60 страни.

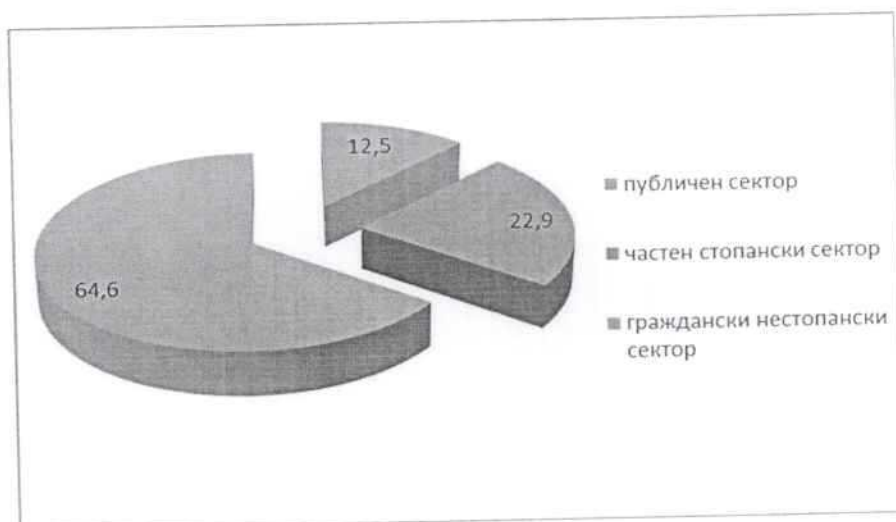
*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
„Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез
Европейския социален фонд*

• **Античен одеон.** Одеонът на Филипопол е разположен в североизточния ъгъл на Форум (Агората) на града. При археологическите проучвания е изяснен начинът на оформяне на сценичния сектор. Последният строителен период намалява орхестрата и тя придобива полукръгла форма. Настилката е от големи мраморни плочи. В източния си край орхестрата е ограничена от зид, който служи за опора в най-ниската част на радиално разположените зидове, носещи зрителните места. За да се ползва днес пространството, сцената трябва да се реконструира.

• **Античен стадион.** Стадионът на Филипопол е изграден в началото на II в. при император Адриан. Разположен е в северния край на укрепения град, между двете крепостни стени, в естествената гънка между западния склон на Таксим тепе и източния склон на Сахат тепе. През античната епоха съоръжението е побиращо до 30 000 зрители, някои от които са идвали специално, за да присъстват на игрите във Филипопол. На пл. „Джумая“ е експонирана *in situ* северната дъговидна част на стадиона. Под амфитеатралните редове седалки (кавея) е изграден засводен вход, който свързва пистата с подземен проход – улица, прокопан в естествения терен. Днес самият стадион се използва за сцена, а зрителите могат да бъдат над около 70 души. Направена е зрителна зала с 35 места. Античният стадион се оформя като културно пространство за фестивални събития.

Културна инфраструктура на Пловдив по сектори

На територията на град Пловдив статут на публични организации (държавни и общински) имат 12,5% от организациите, към частния стопански сектор се отнасят 22,9% и останалите 64,6% са в гражданския сектор на организациите с идеална цел – недържавни и нестопански организации.

Европейски съюз

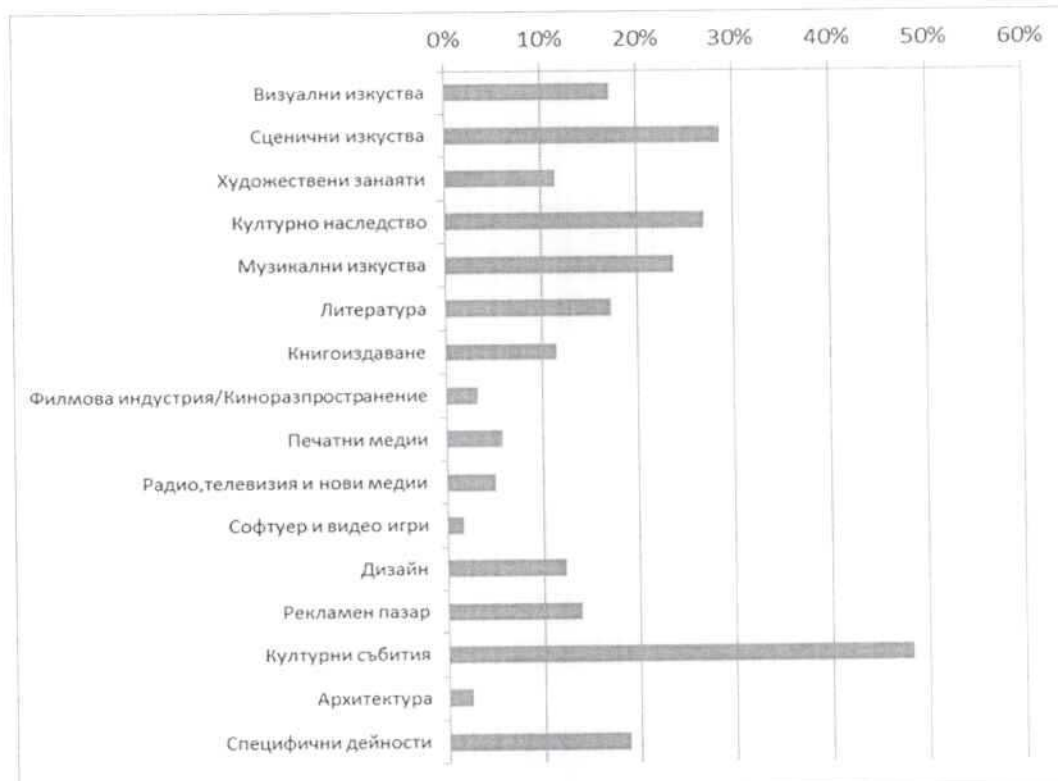
ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

В публичния сектор общинските организации имат лек превес над държавните – 5,7% към 4,1% от всички организации. Голям дял от нестопанския неправителствен сектор принадлежи на читалищата като специфично български граждански организации с идеална цел – те съставляват 17,2% от всички културни институции, а останалите са различни фондации, сдружения, творчески съюзи и други.

Съотношение на дейностите, осъществявани в различните области на културата

Сборът на % надвишава 100, тъй като организацията са посочвали повече от един вид дейност.

Културни събития и културен календар

Най-големият информационен масив за културните събития е публикуваният в сайта на Общината „Културен календар“. Събитията се отразяват и в над 80 сайтове на културни институции – организатори. Голяма част от събитията са свързани с празничния календар на страната и са съобразени с датите, които се отбелязват в него. Основните събития са ориентирани към театър, изобразително изкуство, музика.

По-ярки и устойчиви във времето са:

- **Международен фестивал на камерната музика** (от 1964 г.), единствен по рода си в България;
- **Национални есенни изложби** (от 1967 г.), също уникален за страната формат;
- **Международни фотографски срещи** (от 1993 г.);

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Международен кукленотеатрален фестивал „Двама са малко, трима са много“** (от 1992 г.);
- **Седмица на съвременното изкуство** (от 1994 г.) – през 2014 г. се организира 20-ото юбилейно издание;
- **Международен театрален фестивал „Сцена на кръстопът“** (от 1997 г.);
- **Есенен салон на изкуствата** (от 2004 г.);
- **Международен фестивал „Пловдивски джаз вечери“** (от 2005 г.);
- **Международен фестивал на китарата** (от 2005 г.);
- **Международен детски балетен фестивал „С любов за танца“** (от 2005 г.);
- **Нощ на музеите и галериите в Пловдив** (от 2004 г.);
- **Международен фолклорен фестивал** (от 1994 г.);
- **Оперен фестивал на Античния театър – Вердиеви вечери**, с продължение *Opera Open* (от 1983 г.);
- **Фестивал на книгата „Пловдив чете“** (от 2002 г.);
- **Международен фестивал за театър и съвременен танц „Черната кутия“** (от 2007 г.).

Сред тях фигурират такива с перспектива за утвърждаване сред традиционните, адресирани към децата и младите хора на Пловдив:

- **Детски кинофестивал** (съорганизатори Община Пловдив, отдел „Култура“, „Пловдив филм“ ЕООД) (от 2013 г.);
- **Младежки фестивал на изкуствата „Млада синя земя“** (съорганизатори Регионален природонаучен музей, Община Пловдив, отдел „Култура“) (от 2012 г.);
- **„Стрийт арт фест“** (съорг. Община Пловдив, отдел „Култура“, сдружение „Младежки глас“) (от 2012 г.);
- **One Design Week, One Architecture Week, One Dance Week** (от 2014 г.).

Пловдив – анализ на ситуацията

SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
Пловдив е европейски град с богата история и култура	Градът е непознат или слабо познат в европейски и световен мащаб

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

<p>Благоприятно геостратегическо местоположение – център на Южното културно пространство, точка на пресичане на основните национални оси и международен път, свързващ Европа и Азия</p>	<p>Липса на ефективен културен маркетинг</p>
	<p>Структурни проблеми в административния капацитет за управление на културата на общинско ниво</p>
	<p>Недостатъчно развита пътна и транспортна инфраструктура</p>
<p>Запазено и експонирано археологическо, историческо и културно наследство</p>	<p>Ограничен брой национални инструменти за финансиране, проучване, опазване и социализиране на културното наследство</p>
	<p>Неефективни механизми за балансиране на публичния и частния интерес при управлението на културното наследство</p>
<p>Богато съчетание на архитектурни стилове и екстериор от различни епохи в градската среда</p>	<p>Недостатъчно съвременни архитектурни и дизайнерски решения в градската среда</p>
	<p>Проблеми със собствеността и поддръжката на сгради – паметници на културата</p>
<p>Уникален културен пейзаж, красив ландшафт и възможност за дълъг културен сезон на открито</p>	<p>Неефективни механизми за подбор и експониране на културно съдържание в публичните пространства</p>
	<p>Недостатъчни пешеходни зони, велоалеи, зони за спорт и почивка</p>
<p>Културно многообразие, мултиетничен и мултирелигиозен профил на града</p>	<p>Консервативни и херметизирани обществени нагласи</p>
<p>Дългогодишни традиции в сферата на изкуството</p>	<p>Непроучени и диференцирани механизми за стимулиране и развитие на културните индустрии</p>

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Динамично развиваща се съвременна сцена	Слабо застъпени иновативни маркетингови и мениджърски подходи в управлението на културни проекти
Богата културна инфраструктура и разнообразни артистични прояви	Непълно използване на потенциала на публично-частните партньорства в областта на културата
	Неефективни и кампанийни акции за социализиране на хората със специални потребности
Целогодишен културен календар	Ограничаване на достъпа до култура чрез съсредоточаване на културните събития в централната част на града
	Липса на културен бранд на града и на единна информационна платформа за потребителите на култура и творчески индустрии
Богати, добре запазени и поддържани културни практики, фолклорни традиции и други форми на нематериалната култура	Ниско ниво на проучване и дигитализация на ресурсите и активите на културните и творческите индустрии
Солидна образователна и научна основа за развитие на културата чрез средни и висши училища по изкуствата	Липса на иновативни подходи в образованието по изкуства и слабо взаимодействие между културните и образователните институции
Относително ниско средно ниво на общата безработица – около 6%	Недостатъчно развито културно предприемачество
Възможности	Заплахи
Ресоциализиране на културното наследство, вкл. наследството от социалистическия период	Изтичане на ценен интелектуален и творчески ресурс, необходим за подобряването на културната среда и ревитализирането на градския живот
Обновяване и обживяване на музейната и читалищната мрежа	
Усвояване на нови места за култура	
Създаване и развиване на иновативни и ефикасни бизнес модели	Социална поляризация, негативизъм, консерватизъм, инерция

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Ефективно използване на ресурсите на града като академичен център	Отлив на млади и квалифицирани кадри, поради ниско заплащане и недостатъчна перспектива за професионален растеж
Активно интегриране на информационните технологии и новите медии в културния сектор	
Кандидатура на Пловдив за европейска столица на културата през 2019	Голямо разминаване между действителните финансови ресурси на институциите и необходимите финансови ресурси
Увеличаване на ръста на партньорствата между местния бизнес с културния сектор	Влияние на социални, икономически, културни, политически и демографски проблеми, свързани с кризата и прехода в страната
Увеличаване на сътрудничеството между публичните и частните оператори в областта на културата и туризма	Обедняване на населението, водещо до ниска консумация на продуктите на културните и творческите индустрии
Ефективно превръщане на културните ресурси в активи при създаване на висококачествено културно съдържание	Масово търсене и консумация на продукти с нискокачествено културно съдържание
Утвърждаване на образа на Пловдив като бранд за многопластова културна история и богато наследство	Висока конкуренция на глобални културни продукти, водеща до заличаване на местната идентичност
Създаване и поддържане на иновативно информационно и маркетингово обезпечаване на културата и творческите индустрии	
Превръщане на Пловдив в известна дестинация за културен туризъм в европейски мащаб	
Оптимизиране на развитието на екологичните ландшафти като контактни зони за културна изява	
Взаимодействие с околните общини и всички частни и публични организации в културния сектор	
Подобряване на ефективността на управлението от страна на Общината	Липса на квалифицирани кадри
Увеличаване на демографията и географията в процеса на приобщаване на публики	Изолиране и маргинализиране на общности и етноси
Поддържане на изявите на	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

съвременната култура като основен съставен елемент на културната идентичност на Пловдив	
Диверсифициране на културния пейзаж на Пловдив чрез приобщаване на специфичната ромска култура	Ограничен обхват на изследвания и анализи върху промените в демографския, етническият и културният облик на Пловдив

Ключови предизвикателства

На базата на анализа на силните и слабите страни на града се открояват няколко ключови предизвикателства в полето на културата:

- Валоризиране на миналото**
Възприемането на Пловдив като един от най-старите европейски градове с праисторическа топография предоставя възможност да се формулират принципите за баланс между права и отговорности в отношението към богатото материално и нематериално културно наследство на града и неговите природни, археологически и архитектурни дадености.
- Осмисляне на настоящето**
В изграждането на отношение между завещаните културни стойности и настоящето се откроява потребността от дебат, свързан със споделяния социален контекст и ценности, вкл. и по отношение на наследството от социалистическия период.
- Развитие на културната инфраструктура**
Усъвършенстването на инфраструктурата активира процесите на обогатяване на културната идентичност, стимулира процесите на децентрализация и демократизация на културата и съдейства за трайното повишаване качеството на живот.
- Привличане на публики**
Подобряването на достъпа до култура, развитието и привличането на публики включва както образователните ресурси, така и разнообразни и иновативни модели на културно предприемачество.
- Формулиране на дългосрочни политики в културния сектор**
В Пловдив е налице неизползван потенциал и ресурси, които могат да бъдат включени в нов, по-усъвършенстван модел за планиране на социална и културна трансформация, която се фокусира върху развитие на сектора на културните и творческите индустрии.
- Създаване на партньорства**
Тази актуална тема засяга не само диалога между културните оператори, но и публично-частните партньорства, спонсорирането на културни проекти и меценатството и включването в европейски културни

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

асоциации и мрежи, насърчаването на творческите и институционалните взаимодействия.

Стратегически приоритети

Основни принципи

Основните принципи на планиране и действие, които се очертават като водещи в контекста на експертните анализи върху актуалното състояние и необходими в културния сектор в града и във връзка с кандидатурата на Пловдив за европейска столица на културата през 2019 са:

- **Общуване**

Отнася се не само за обмена на послания между културното поле и обществения живот, но и за представянето на града в цялостен аспект, за допълване и обогатяване на неговата идентичност. Общуването обхваща всички равнища на реализация на културния продукт, като съчетава даденостите на инфраструктурата, ресурсите на културните институции и дейци, социално-психологическите особености на населението, темпото и стандарта на живот. Водещи в това направление са информацията, интеракцията, сътрудничествата и партньорствата. Главен приоритет са образованието и развитието на публиката.

- **Приобщаване**

Включва интегрирането на Пловдив и неговата културна сцена в съвременен европейски контекст, интереса и участието на жителите в процесите на формиране на тази сцена.

Приобщаването се отнася най-пълноценно към разнообразната културна и религиозна идентичност на града, установено като основен код на комуникацията на местно ниво. То е основен принцип и на децентрализацията и пълноценна реализация на културата като трансформиращ и спойващ елемент.

- **Обновяване**

„Най-старият град“ се стреми интензивно към своето културно обновяване, чрез възстановяване и оживяване на движимото и недвижимо културно наследство и природна среда, чрез преобразуване на проблемните и периферните зони, чрез реновиране на съществуващите пространства и създаване на нови, чрез промяна в разбирането на хората за местата, които ежедневно обитават.

Обновяването се отнася пряко и към културната програма на Пловдив, търсейки развитие на добрите традиции, които градът има в тази сфера, но и чрез привличане на нови културни оператори към него. То включва и обръщане към новите технологии и комуникации, породено от желанието за използване на културата като ускоряващ фактор на творчество и разширяване на достъпа до културния процес като споделено авторство и потребление.

Тези принципи са заложиени хоризонтално в целите на стратегическите приоритети и определят тяхната структура и градация.

Взаимодействие между стратегическите приоритети

Изпълнението на стратегическите приоритети, заложиени в документа, и взаимодействието помежду им се представя като процес, насочен към най-видимо действие в полето на културните индустрии и туризъм. Този процес съотнася предложените цели и мерки равносилно към всеки от приоритетите и ги поставя под общото въздействие на културната идентичност като ядро.

Схема на зависимостта между стратегическите приоритети

Приоритет 1. Обогаляване на културната идентичност

Дефиниция

В Стратегическия приоритет понятието „идентичност“ се отнася до особеностите на градската идентичност, закодирана в съвместния опит и традиции на гражданите да живеят заедно, и до разбирането за идентичността като съвкупност от различни видове колективни идентичности. Тези идентичности – социална, религиозна, етническа, национална, културна, расова и др., съществуват в *непрекъснато взаимодействие* и съставят общия социален контекст въз основа на територия, език, култура, етнос, ценности, символи. Идентичността е взаимовръзка на човека с културната, социалната и политическата среда и функция на принадлежността към определени ценности

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

и памет. Процесите на глобализация осъвременяват погледа върху *традициите* в културната среда. Определянето на идентичността като колективен прочит и преживяване на действителността се отнася към *отварянето* на локалните култури към европейското културно пространство и съпътстващите го глобални икономически тенденции, урбанизация и развити технологии.

Предизвикателства, възможности и ресурси

Уникалността на Пловдив се изгражда от единството на културното наследство с живота на различните общности. Чувството за принадлежност, способността да живееш в града, да бъдеш гражданин се определя от способността да преминаваш постоянно от една култура в друга и да чувстваш своя всяка една от тях. Историческата памет и традиции на града са закодирали многообразието във формите на културно изразяване през различните епохи при зачитане на общите им корени и ценности. Тук съжителстват българи, евреи, арменци, турци, роми, руснаци, чехи, италианци, поляци и се срещат религиозните вярвания на православни, католици, протестанти, мюсюлмани, юдеи. Те създават културната полифония, която се обогатява от съвременните културни форми както на общностите, населяващи града, така и на групите, които създават културата и изкуството на днешния ден – интелектуалци, художници, писатели, поети, музиканти, учени.

Културно-историческото наследство и градската идентичност разкриват множество предизвикателства и възможности, които могат да бъдат използвани при подхода на интегрирана консервация. Съвместимостта с екологичните стандарти и природни дадености на Пловдив и адаптирането на паметниците към съвременни урбанистични, технологични и бизнес модели трябва да се укрепва последователно и непрекъснато. Понятието „интегрирана консервация“* в тази стратегия е свързано най-напред със самите граждани. То е в основата на подход, който поддържа равновесие между човека и неговото традиционно обкръжение, като способства за опазването на ценностите на града и „духа на мястото“.

Стратегически цели

* Понятието „интегрирана консервация“ е в основата на европейската политика в областта на архитектурното наследство, европейската Харта за архитектурно наследство, Декларацията от Амстердам и Резолюция 76 (28) на Комитета на министрите. Този подход е свързан и с добавянето на културна стойност на стари, неподдържани и разрушени сгради, предполага дългосрочно тълкуване на архитектурата и използването на материалното и нематериалното културно наследство като основен двигател за икономическо развитие и повишаване качеството на живот на гражданите.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Общуване

- Осигуряване на приемственост на значими ценности
- Отваряне на културната сцена към взаимодействие и партньорства за популяризиране и утвърждаване на идентичността на града в международен план

Приобщаване

- Поощряване на многообразието на културните общности с цел приобщаване към градска културна идентичност
- Свързване на културното наследство със съвременни форми на социализация и презентация
- Включване на културата във всички образователни степени и всички възрастови групи с цел обогатяване на идентичността

Обновяване

- Реставрация и социализация на богатото материално и нематериално културно наследство като гарант за опазването на културното многообразие и на значими ценности, определящи културната идентичност на Пловдив
- Развитие на секторите на културните и творчески индустрии като двигател на устойчивото градско развитие и за популяризиране на идентичността и образа на града
- Пълноценно приобщаване на постиженията на съвременната култура в идеята за културно наследство и благоприятстване на образователните натрупвания в тази сфера

Приоритет 2. Ефективно образование в областта на културата

Дефиниция

Разбирането за ролята на образованието и културата е в съзвучие с динамично променящия се мултикултурен профил на града и потребността от участие в процеса на духовна промяна при всички възрастови, етнически и социални групи от населението. Новите перспективи за развитие в сектора предполагат повишаване качеството на образователните и културните проекти за деца и младежи и внедряването на механизми за учене през целия живот. Глобалната среда подтиква към ускоряване на промените и осъвременяване на всички равнища – от специализираните програми в образованието по изкуствата до маркетинговите инструменти за увеличаване на достъпа до култура.

Предизвикателства, възможности и ресурси

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Градът е водещ културен и образователен център. Синхронизирането на политиките между разнородни институции, училища, културни оператори и публики е предизвикателство, което има различни адресати. Този стратегически приоритет се превръща в комплексна платформа за сътрудничество не само при предаването на знания и опит, но засяга и връзките между културната и научните общности, между артисти и преподаватели, администрация и публики, медии и иноватори и многостранно преплетените взаимоотношения между тях. Съвременното изкуство и креативният прочит на социалните явления в живота, ентузиазмът и новаторството, научният и интелектуален потенциал, както и дигитализирането на живота задават новите възможности и ресурси в секторите на образованието и изкуствата.

Стратегически цели

Общуване

- Подобряване на диалога между секторите на културата и образованието
- Повишаване нивото на интерактивност в културно-образователния процес

Приобщаване

- Повишаване равнището на информираност и ангажираност на различни възрастови и социални групи към културни и образователни инициативи
- Насърчаване на всякакви форми на образование по изкуство и култура с цел поощряване на творческия потенциал на жителите

Обновяване

- Въвеждане на новаторски подходи, средства и технологии в културните и образователни проекти и в училищата
- Пълноценно използване на потенциала на образованието по изкуствата за създаване и обогатяване на потребностите от култура и творчество у младите хора, с което да се стимулира развитието на публиките и тенденциите за активно включване в създаването на културни продукти

Приоритет 3. Културни и творчески индустрии

Дефиниция

Според определението в „Зелена книга: отключване на потенциала на културните и творчески индустрии“, издадена от Европейската комисия през 2010, това са индустриите, произвеждащи и разпространяващи стоки или

услуги, които от момента на тяхното разработване се считат като притежаващи специфично качество, употреба или цел и които възплъщават или предават културни ценности, независимо от евентуалната си комерсиална стойност. Към класификацията на културните индустрии спадат и такива, чието производство се отнася само частично към защитените авторски права, както и индустрии, които спомагат за разпространението и продажбата на авторски произведения.

Предизвикателства, възможности и ресурси

Разнообразието на културната сцена в Пловдив покрива значителна част от богатия спектър на продукция на културните и творчески индустрии. Дългата и емблематична културна история на града е създала стабилна основа на артистичния пазар под формата на множество държавни, общински и частни институции. Същевременно липсата на добро маркетингово представяне на продукцията им значително стеснява възможностите за неговото развитие.

Основни предизвикателства пред творческите и културните индустрии в Пловдив са успешното управление като „икономика, основана на знанието“ (Лисабонска стратегия от 2000, ЕС), повишаване на качеството на културния продукт и културното съдържание, профилиране и насочване към определени публики.

Секторът на културните индустрии в Пловдив е свързан както с богатото историческо наследство, така и с все по-динамично развиващата се съвременна сцена. В Пловдив се изявяват най-забележимите представители на този тип индустрии в национален мащаб, което е предпоставка за модернизирването на цялостния имидж на града. Но все още процесът на дигитализация и цифровизация е бавен и недостатъчно осъзнат като необходимост. Наличието на сериозен имиджов проблем на града предпоставя отсъствието му от европейската културна сцена, а от там и невъзможността му да се превърне в атрактивен целогодишен център за създаване и потребяване на културно съдържание.

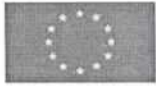
Стратегически цели

Общуване

- Подобряване на управлението на творческия сектор с ясно разграничаване на отговорностите при стопанисването на културното наследство
- Повишена употреба на нови технологии за привличането на нови публики и участници в създаването и разпространението на културни продукти

Приобщаване

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Активиране и актуализиране на маркетинговите и рекламните дейности в областта на културата
- Създаване на работещи партньорства между културните институции и представители на бизнеса
- Развиване на активно културно участие
- Навлизане на културните дейности в градското пространство
- Диверсифициране и децентрализиране на културните събития

Обновяване

- Стимулиране развитието на конкурентна среда за създаване на културни продукти
- Повишаване на качеството на културното съдържание и услугите на културните индустрии и стимулиране на създаването и популяризирането на нови продукти

Приоритет 4. Културен туризъм

Дефиниция

Според определението на Грег Ричардс, цитирано и в „Стратегия за устойчивото развитие на Община Пловдив като туристическа дестинация за периода от 2014 – 2020 г.“:

„Всяко движение на хора до културни забележителности и атракции (като обекти на културното наследство, артистични и културни прояви, изкуство и драма) извън обичайното място на пребиваване, с намерението да съберат нова информация и опит, която отговаря на техните културни потребности.“* (1996, Richards, G. Cultural tourism in Europe, CABI, Wallingford)

Определението за културен туризъм включва в себе си и четирите основни подвида културен туризъм:

- Посещение на паметници на културата с историческо значение
- Посещения на места и събития, свързани с нематериалната култура
- Посещения и участие в събития на съвременната култура – концерти, фестивали, мегасъбития и др.
- Творчески туризъм – активен вид туризъм, основаващ се на използването на потенциала на културата за съ-творчество и участие в процеса на създаване и разпространение на културни продукти.

Предизвикателства, възможности и ресурси

Позиционирането на Пловдив като атрактивна туристическа дестинация е приоритетна област на развитие на културната политика на града.

Културната стратегия на Пловдив цели да създаде предпоставки за разгръщане богатите му ресурси – както по отношение популяризирането на многобройните паметници на културата (движими и недвижими), така и на нематериалното културно наследство. Политиката на Община Пловдив да организира мегасъбития в областта на културата, инвестирайки над 205 милиона лева в следващите 7 години за реставрация, социализация и популяризиране на културните атракции на града е огромна предпоставка за ръст не само в областта на културния туризъм, но и на местните икономически показатели като цяло. Така се предвижда да се увеличи делът на туристите, чиято насоченост е опознаване на културната сцена на Пловдив.

За разлика от масовите видове туризъм, културният туризъм е несезонен, което благоприятства създаването, развитието и промотирането на висококачествени и разнообразни туристически продукти. Културната инфраструктура на града, целогодишният културен календар и европейските перспективи пред културните оператори създават среда за увеличаване дела на приоритетните пазари.

Общуване

- Утвърждаване на културата като марка за най-качествено изживяване в града

Приобщаване

- Развиване на високоефективно партньорство между културните институции и туристическия бизнес
- Ко-брандиране на Пловдив като град на културното наследство и творческите индустрии съвместно с големи брандове на културата и наследството

Обновяване

- Подобряване на конкурентоспособността на Пловдив като дестинация за културен туризъм
- Увеличаване на разнообразието, качеството и достъпността на културния продукт в Пловдив като основен ресурс за културния туризъм
- Увеличаване на приходите от култура и творчески индустрии в резултат на туризма

Мерки за изпълнение на стратегическите приоритети (План за действие)

В този раздел са разписани конкретни мерки и дейности, с оглед постигане на стратегическите цели на Стратегията.

Подобряване на мениджмънта и маркетинга на културата

- Актуализиране на системата за управление и опазване на културното наследство на Пловдив
- Създаване на програми за пълна дигитализация на културното наследство
- Поощряването на иновативни и експериментаторски концепции и стратегии в създаването и представянето на културни продукти
- Повишаване на изискванията за нивото на квалификация в областта на културния мениджмънт
- Увеличаване на капацитета на културната администрация на общинско ниво
- Разработване на иновативни маркетингови програми с насоченост към нови публики
- Активно въвеждане на подхода на „Отворени врати“. Планиране на образователни инициативи извън териториите на културните и образователните институции
- Създаване на програми за подпомагане на професионалната подготовка на преподавателите в синхрон с употребата на дигитални технологии
- Стимулиране на проекти, насочени към приобщаване на детската и младежката публика към културни дейности и използване на алтернативни образователни подходи
- Поощряване на проекти, насочени към конкретна публика, както и възможности за въвлечането на публиката като участник в създаването на културния продукт
- Използване на метода на интегрирана консервация по отношение на традиционните занаяти като инструмент за насърчаване на интереса към регионалната история и традиция у децата и младежите и по отношение на творческия туризъм
- Обвързване на маркетинговите стратегии, планове и програми между културните и творчески индустрии и туристическата индустрия
- Създаване и популяризиране на бранд „Пловдив“, който да синтезира обогатяващата се идентичност на града

Инфраструктурни подобрения и промени

- Подобрения в градската инфраструктура и естетизация на средата, заложили в общинския план за развитие до 2020 г.
- Усвояване на нови пространства и нови възможности, организиране на зони в градското пространство за целите на културните индустрии
- Социализация на наследството чрез подобряване на инфраструктурата, материалната база и комплексното развитие на средата в музеите и читалищата, вкл. обновяване и модернизация на дейността им

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Създаване и насърчаване на програми за професионални стажове в културните институции
- Повишаване на достъпа до онлайн библиотеки със специализирана литература чрез подобряване на техническата база и инфраструктурата в учебните заведения, читалищата и библиотеките
- Повишаване на мобилността на музейните колекции и подобряване на достъпа до култура на различни публики

Финансови инструменти

- Осигуряване на нарастващо финансиране на културната програма, маркетинговата и културната дейност от общия бюджет на Община Пловдив от 4,2% през 2014 до 6,3% през 2020
- Подобряване на подходите и политиките по отношение на финансирането на културни институции и инициативи и създаване на публично-частни партньорства
- Стимулиране на проекти и инициативи, които спомагат за утвърждаването на Пловдив като марка в национален и световен мащаб с разширяване на финансовата подкрепа на Общината и включването □ като партньор при кандидатстване по европейски проекти.

Наблюдение и анализ

- Проучване, изследване, събиране и споделяне на международен опит в съвместни проекти от областите на културата и образованието. Организиране на конференции и кръгли маси
- Стимулиране на изследвания и проучвания в областта на културния мениджмънт с цел създаване на действащи индикатори за анализ, оценка и контрол
- Създаване на система за измеримост на данните от пазара на културните индустрии и туризъм с цел въвеждане на стандарт за качество в тази област
- Създаване на публичен регистър на културните и туристическите обекти
- Изследване и анализ на етническото и религиозно многообразие на града и промените в демографския му състав

Партньорства

- Въвеждане на гъвкави предприемачески форми и съвместни дългосрочни програми между културните оператори, НПО, Община, спонсори и доброволчески организации

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Създаване и подпомагане на клъстери в областта на изкуството и културата
- Синхронизиране и пресичане на информационните потоци в културата, изкуствата и образованието. Създаване на специализирани информационни платформи
- Повишаване нивото на интерактивност в културно-образователния процес и поддържане на състояние на непрекъснат обмен на иновативни подходи
- Разработване на междуинституционални програми за повишаване на нивата на заетост в сферата на културата

Очаквани резултати при осъществяването на мерките по стратегическите приоритети

Подобрен достъп до култура, движимо и недвижимо културно наследство

- По-добра информираност на граждани и посетители на Пловдив за актуалните събития и възможности за културно преживяване в града
- Активна и отговорна употреба на знакови сгради и паметници на недвижимото културно наследство в града за културни цели
- Реновирани центрове и читалища, действащи като платформи не само за любителски изяви, но и като част от съвременната сцена на града
- Действащи интердисциплинарни и съвременни подходи при представянето и обживяването на културното наследство
- Програми за квалифицирано обучение по изкуствата в цялата училищна мрежа, творчески работилници за деца в културните институции
- Действаща мултифункционална зала в града
- Поне 4 събития годишно, насочени към усвояване на градски пространства и периферни зони за целите на културата
- Уплътнен със събития културен календар на открито през по-голямата част от годината
- Разширен периметър на културните дейности, обхващащ районите с малцинствени общности в града
- Създаден и постоянно допълващ се дигитален архив на културното наследство
- Пловдив се налага като модел за съхранение и представяне на културното наследство

Подобрено културно съдържание

- Модернизирана музейна мрежа с регулярно организиране на събития – подобрена комуникативност на постоянните експозиции и организиране

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

на минимум 4 тематични временни експозиции годишно във всеки от музеите

- Привличане на гостуващи събития и партньорски прояви, повишено международно участие
- Организиране на минимум три мегасъбития годишно в различни сфери на изкуството и културата
- Турнета и представяне на културни продукти от Пловдив по света
- Поне 2 действащи програми за творчески резиденции, включващи не само визуалните, но и изпълнителските изкуства
- Програми за стажове и обмен между висшите и средните училища по изкуствата в Пловдив и чуждестранни институции
- Пловдив е привлекателна и известна точка за културни преживявания на картата на Европа
- Пловдив е център на съвременното българско изкуство, в който се организират минимум две значителни международни събития в тази област годишно

Подобрено управление на културата

- Повишаване на броя на НПО и граждански инициативи в областта на културата
- По-добра информираност по отношение на възможности и източници за финансиране на национално и европейско ниво, регулярни конференции и презентации по темата, специализирана онлайн платформа за Пловдив
- Действащи образователни програми и стажове в културните институции в Пловдив
- Действаща мрежа между висшите училища по изкуствата и културните оператори с постоянни образователни прояви, насочени към по-широка публика
- Активно и съпричастно съдействие от страна на неправителствения сектор и професионалните сдружение в управлението на културата на общинско ниво
- Действаща система за мониторинг на посещаемостта и удовлетвореността от култура в Пловдив

Подобрено финансиране на културата

- Подкрепа на професионални дебюти и изяви на млади автори
- Процентно увеличаване на участието на културни оператори от Пловдив в партньорски проекти с европейско финансиране
- Действащи спонсорски и финансиращи програми, насочени към иновативни подходи и събития в сферата на културата
- Процентно увеличение на приходите от културен туризъм в брутния вътрешен продукт на града

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд 50

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Процентно увеличение на приходите от посещаемост на музеи, събития и паметници на недвижимото културно наследство

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Референтни документи:

ОБЩНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ 2014 – 2020

РЕГИОНАЛЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЦР 2014 – 2020

**ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ
НА ГР. ПЛОВДИВ**

**ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЛАСТ ПЛОВДИВ 2005 –
2015**

**СТРАТЕГИЯ И ПЛАН ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В
ОБЩИНА ПЛОВДИВ 2014 – 2020, ПРИЕТА С РЕШЕНИЕ № 41, ВЗЕТО С
ПРОТОКОЛ № 3 ОТ 20.02.2014 г. НА СЕСИЯ НА ОБЩНСКИ СЪВЕТ
ПЛОВДИВ, КОНСОРЦИУМ ЗА ТУРИСТИЧЕСКА СТРАТЕГИЯ НА
ПЛОВДИВ**

**ДОКЛАД ОТ ПРОУЧВАНЕТО НА КУЛТУРНАТА СИТУАЦИЯ И
КАРТОГРАФИРАНЕ НА КУЛТУРНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА ГРАД
ПЛОВДИВ, ЮЛИ – АВГУСТ 2013, ЕКИП НА ФИФ НА ПУ „ПАИСИЙ
ХИЛЕНДАРСКИ“ С РЪКОВОДИТЕЛ ДОЦ. КРАСИМИРА КРЪСТАНОВА**

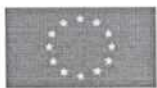
**СТРАТЕГИЯ НА ЕС ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И
ПРИБЩАВАЩ РАСТЕЖ „ЕВРОПА 2020“, ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ**

**ЛИСАБОНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО И СОЦИАЛНО
ОБНОВЛЕНИЕ НА ЕВРОПА, ИЗВЪНРЕДЕН ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ ОТ
ЛИСАБОН, 23 – 24 МАРТ 2000**

**ДОКУМЕНТАЦИЯ, СВЪРЗАНА С ИНИЦИАТИВАТА „ЕВРОПЕЙСКА
СТОЛИЦА НА КУЛТУРАТА“ И КАНДИДАТУРАТА НА ПЛОВДИВ ЗА
ЕСК ПРЕЗ 2019 ГОДИНА**

ЕВРОПЕЙСКА КУЛТУРНА КОНВЕНЦИЯ. Ратифицирана със закон, приет от Великото Народно събрание на 14.08.1991 г. – ДВ, бр. 70 от 27.08.1991 г. Издадена от Министерството на външните работи, обн., ДВ, бр. 85 от 15.10.1991 г., в сила за България от 02.09.1991 г.

**КОНВЕНЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА НЕМАТЕРИАЛНОТО КУЛТУРНО
НАСЛЕДСТВО (РАТИФИЦИРАНА СЪС ЗАКОН, ПРИЕТ ОТ 40-ТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 26 ЯНУАРИ 2006 г. – ДВ, БР. 12 ОТ 2006 г. В
СИЛА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ОТ 10 ЮНИ 2006 г.), Издадена от
Министерството на културата, Обн. ДВ, бр. 61 от 28 юли 2006 г.**

Европейски съюз

ОПАК Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ЗАКОН ЗА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ. В сила от 31.08.2008 г., Обн. ДВ, бр. 50 от 30 май 2008 г., изм. ДВ, бр.47 от 23 юни 2009 г., изм. ДВ, бр. 82 от 16 октомври 2009 г., изм. ДВ, бр. 93 от 24 ноември 2009 г.

КОНВЕНЦИЯ НА ЮНЕСКО ЗА ОПАЗВАНЕ И НАСЪРЧАВАНЕ НА МНОГООБРАЗИЕТО ОТ ФОРМИ НА КУЛТУРНО ИЗРАЗЯВАНЕ (РАТИФИЦИРАНА СЪС ЗАКОН, ПРИЕТ ОТ 40-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 22 НОЕМВРИ 2006 г. – ДВ, БР. 97 ОТ 2006 г. В СИЛА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ОТ 18 МАРТ 2007 г.), Издадена от Министерството на културата, Обн. ДВ, бр. 33 от 20 април 2007 г.

ЕВРОПЕЙСКА КОНВЕНЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО (НОВА РЕДАКЦИЯ), (РАТИФИЦИРАНА СЪС ЗАКОН, ПРИЕТ ОТ 36-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА 1 АПРИЛ 1993 г., И ДЕНОНСИРАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО ОТ 6 МАЙ 1969 г. – ДВ, БР. 30 ОТ 1993 г. В СИЛА ОТ 25 МАЙ 1995г.), Издадена от Министерство на културата, Обн. ДВ, бр. 70 от 10 август 2004 г.

ЗАКОН ЗА ЗАКРИЛА И РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРАТА, ДВ, бр. 50, 1/06/1999, посл. доп. и изм. 68/2/08/2013

ЗАКОН ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО, в сила от 10.04.2009 г.

ЗЕЛЕНА КНИГА, Отключване на потенциала на културните и творческите индустрии, Брюксел, 27.04.2010, COM(2010)183 окончателен

РЕГИОНАЛНИ КУЛТУРНИ ФОРУМИ. Нов подход за разработване на регионални културни политики и превръщане на културно-историческото наследство във фактор за развитие, Емил Върбанов със съдействието на SDC – Swiss Agency for Development and Cooperation и Национален фонд Култура, 2008

Резюме на Доклад „Интегрирана консервация на архитектурно културно наследство, насочена към устойчиво развитие на територията“, Зинев Арт Технологии – с финансовото съдействие на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013г. и Европейски социален фонд

Европейски съюз

ОПГAK, Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Методика за мониторинг и контрол по изпълнение на Културна стратегия на Община Пловдив 2014 – 2024 г.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение	3
2. Наблюдението на реализацията на Стратегията.....	3
3. Принципи за провеждане на кампания по оценяване	4
4. Индикатори за оценка на изпълнението.....	6
5. Екип за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на Стратегията – Консултативен съвет	11

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. Въведение

Изпълнението на културната стратегия трябва да започне след предварително установен период от време, през който да се структурира работата по посочения модел.

Оценяването на ефикасността на изпълнение на културната стратегия би трябвало да отчита:

- Кои цели от стратегическите направления са изпълнени и кои не?
- От какъв характер са идентифицираните пречки – специфични или от общ характер? Могат ли да бъдат избегнати и как?
- Кои резултати могат да бъдат квалифицирани като ключови за изпълнението на целите по отделните стратегически направления?
- Кои теми трябва да бъдат разработени на следващ етап, поради това, че са се оказали не толкова важни? Кои биха могли да отпаднат напълно?
- Трябва ли да бъдат дефинирани нови действия и мерки?
- Как може да се окачества протичащият процес на изпълнение като цяло?
- Можем ли да оценим системата за наблюдение и управление като работеща? Кои нейни компоненти сработиха и кои не?
- Правилна ли е посоката, в която се върви, и как би могъл да се подобри процесът в бъдеще?
- Кои/какви нови партньори биха могли да се поканят за участие в цялостния процес по разработване и изпълнение на стратегията?

2. Наблюдението на реализацията на Стратегията

Наблюдението на реализацията на Стратегията включва:

- Учредяване на консултативен съвет

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Периодичен преглед на постигнатия напредък и изготвяне на годишни отчети
- Отчитане на степента на постигане на целите на стратегията по отношение на основните принципи, заложи като хоризонтални политики в Стратегията и на индикаторите, посочени с системата за мониторинг и контрол
- Установяване на пречки и проблеми с особена важност и перспективи за развитие
- Спазване на принципите за партньорство, информация, публичност и прозрачност
- Разглеждане на предложения за промяна и преформулиране на приоритетите
- Наблюдение на изпълнението на регионалните и общинските планове за развитие в други обществени сфери

3. Принципи за провеждане на кампания по оценяване

Основните принципи за провеждане на кампанията по оценяване са следните:

- Ангажиране с мащаба на зоните на въздействие

Създаването и изпълнението на Културната стратегия предполага влияние върху различни области на градския живот – културна, социална, икономическа и опазване на околната среда. Поради това оценъчният процес изисква холистичен подход и ангажиране на широк спектър от методологически инструменти, които да послужат като обяснителна рамка на получените резултати.

- Разграничаване на последствията от въздействието на други инициативи в процеса на оценка и наблюдение на проектите по Културната стратегия

В процеса на изпълнение на стратегията е възможно да се проявят непланирани предварително въздействия, които влияят и на оценката. За да се преодолеят тези последици, е необходимо оценяващият екип да се ограничи само до оценка на

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
“Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския
социален фонд*

Европейски съюз

ОПАК: Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

културните процеси и пряко свързаните с това дейности. Релевантните форми на ангажиране включват: *партньорства* с донори, организатори, доставчици, промоутъри; *директно участие*: доброволци, публики, професионалисти и безвъзмездно участващи артисти или участници; *наблюдаващи и проучващи дейностите*: медии, граждани и т.н.

- Изследване и резултати

Оценката на въздействието би трябвало да отчита и междинни качествени индикатори, които да ни дават достатъчно информация за дейностите и степента на включване в тях – очаквана и измерена. Тези данни са не по-малко важни като крайни въздействия и резултати, сравнено с количествените – като брой на участниците или ръст на туристическите посещения.

- Гъвкавост, специфичност и подвижност

Оценяването трябва да се стреми не само към измерване на незабавните въздействия и резултати от изпълнението на планираната културна стратегия, но също и да държи сметка за необходимостта от адаптация на тази рамка по отношение разбирането за въздействията и на други по-значими културни явления, които може и да не са били обект на предварително планиране. Това изисква гъвкав подход, разпознаване на областите, в които градът има специфични потребности, и предизвикателства, но също така и способност да се идентифицират универсалните тенденции. Когато се предпоставя някаква стратегическа рамка, тя трябва да е достатъчно подвижна и специфична едновременно, така че да е възможно нейното приложение и по отношение на други платформи, засягащи изследвания върху устойчивостта и тенденциите в дългосрочното развитие.

- Да се осигури холистичен и достъпен стил в изработването на окончателния доклад за изпълнението на стратегията

Програмата за оценяване съдържа комплексни данни, а също и редица отделни изследователски проекти, замервания и индикатори. Формално погледнато, отделните изследователски линии могат да си противоречат. Затова е крайно препоръчително да

*Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
"Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския
социален фонд*

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

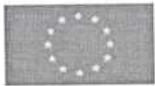
Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

се положат усилия и да се обединят всички получени данни в един цялостен, холистичен и достъпен краен доклад, който да осигури ясен преглед на получените финални резултати и резюме на изпълнението на цялата стратегия.

4. Индикатори за оценка на изпълнението

Мерки	Дейности	Индикатори
Подобряване на мениджмънта и маркетинга на културата	Актуализиране на системата за управление и опазване на културното наследство на Пловдив	Брой посещения Брой отразявания в медиите Брой туристически маршрути
	Създаване на програми за пълна дигитализация на културното наследство	Брой дигитализирани единици
	Поощряването на иновативни и експериментаторски концепции и стратегии в създаването и представянето на културни продукти	Брой проекти
	Повишаване на изискванията за нивото на квалификация в областта на културния мениджмънт	Брой обучения Брой участници в обученията
	Увеличаване на капацитета на културната администрация на общинско ниво	Брой специалисти
	Разработване на иновативни маркетингови програми с насоченост към нови публики	Данни от пипълметрия Данни от скринингови изследвания по културния календар
	Активно въвеждане на подхода на "Отворени врати". Планиране на образователни	Брой програми между културни и образователни институции Увеличаване процента на

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	инициативи извън териториите на културните и образователни институции	посещаемост спрямо предходен отчетен период
	Създаване на програми за подпомагане на професионалната подготовка на преподавателите в синхрон с употребата на дигитални технологии	Брой обучения Брой участници в обученията % на дигитализираните програми в учебното съдържание
	Стимулиране на проекти, насочени към приобщаване на детската и младежка публика към културни дейности и използване на алтернативни образователни подходи	Брой проекти Данни от пипълметрия Брой участници
	Поощряване на проекти, насочени към конкретна публика, както и възможности за въвличането на публиката като участник в създаването на културния продукт	Брой проекти Данни от пипълметрия Брой участници
	Използване на метода на интегрирана консервация по отношение на традиционните занаяти като инструмент за насърчаване на интереса към регионалните история и традиция у децата и младежите и по отношение на творческия туризъм	Брой изложения Брой участници
	Обвързване на маркетинговите стратегии, планове и програми между културните и творчески	Брой партньорства Брой клъстъри Брой програми Брой посещения Брой маршрути

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма
"Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския
социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	индустрии и туристическата индустрия	
	Създаване и популяризиране на бранд „Пловдив“, който да синтезира обогатяващата се идентичност на града	Брой появявания Ръст на туристическия поток спрямо предходната година Брой нови пакети за културен туризъм
Инфраструктурни подобрения и промени	Подобрения в градската инфраструктура и естетизация на средата, заложен в общинския план за развитие до 2020 г.	Брой инфраструктурни проекти
	Усвояване на нови пространства и нови възможности, организиране на зони в градското пространство за целите на културните индустрии	Брой пространства за култура спрямо предходната година Брой проекти в градското пространство Ръст на привлечена публика Ръст на привлечени участници
	Социализация на наследството чрез подобряване на инфраструктурата, материалната база и комплексното развитие на средата в музеите и читалищата, вкл. обновяване и модернизация на дейността им	Брой посещения Брой инфраструктурни проекти Брой експозиции спрямо предходната година
	Създаване и насърчаване на програми за професионални стажове в културните институции	Брой стажове Брой участници
	Повишаване на достъпа до онлайн библиотеки със специализирана литература чрез подобряване на техническата база и инфраструктурата в учебните заведения,	Брой на дигитализираните единици от библиотечните фондове Брой съвместни програми Брой онлайн библиотеки Брой посещения

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

	читалищата и библиотеките	
	Повишаване на мобилността на музейните колекции и подобряване на достъпа до култура на различни публики	Брой на дигитализираните единици Брой партньорства Брой експозиции Брой посещения
Финансови инструменти	Осигуряване на нарастващо финансиране на културната програма, маркетинговата и културна дейност от общия бюджет на Община Пловдив от 4.2% през 2014 до 6.3% през 2020	Ръст в проценти на финансирането спрямо 2014 година
	Подобряване на подходите и политиките по отношение на финансирането на културни институции и инициативи и създаване на публично-частни партньорства	Брой създадени партньорства Брой реализирани проекти и инициативи
	Стимулиране на проекти и инициативи, които спомагат за утвърждаването на Пловдив като марка в национален и световен мащаб с разширяване на финансовата подкрепа на Общината и включването ☐ като партньор при кандидатстване по европейски проекти	Брой участия на Общината като партньор в европейски проекти Брай спечелени европейски проекти с участието на Общината Брой появявания на марката Пловдив в национални и международни медии Брой реализирани проекти и инициативи във връзка с популяризирането на марката Пловдив
Наблюдение и анализ	Проучване, изследване, събиране и споделяне на международен опит в съвместни проекти от областите на културата и	Брой реализирани международни обмени Брой конференции и кръгли маси

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

	образованието. Организиране на конференции и кръгли маси	
	Стимулиране на изследвания и проучвания в областта на културния мениджмънт	Брой изследвания и проучвания
	Създаване на система за измеримост на данните от пазара на културните индустрии и туризъм с цел въвеждане на стандарт за качество в тази област	1 брой система
	Създаване на публичен регистър на културните и туристическите обекти	1 брой публичен регистър
	Изследване и анализ на етническото и религиозно многообразие на града и промените в демографския му състав	Брой изследвания
Партньорства	Въвеждане на гъвкави предприемачески форми и съвместни дългосрочни програми между културните оператори, НПО, Община, спонсори и доброволчески организации	Брой програми Брой партньорства
	Създаване и подпомагане на клъстър в областта на изкуството и културата	Брой клъстър в областта на изкуството и културата
	Синхронизиране и пресичане на	Брой информационни платформи

	информационните потоци в културата, изкуствата и образованието. Създаване на специализирани информационни платформи	
	Повишаване нивото на интерактивност в културно-образователния процес и поддържане на състояние на непрекъснат обмен на иновативни подходи	Процентен ръст на въвеждане на информационни технологии в културно-образователния процес Брой обменни и партньорски програми
	Разработване на междуинституционални програми за повишаване на нивата на заетост в сферата на културата	Брой програми Процентен ръст на заетост в сферата на културата

5. Екип за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на Стратегията – Консултативен съвет

Препоръчително е Кметът на общината да определи координатор на консултативния съвет за наблюдение реализацията на стратегията. Групата за наблюдение следва да включва представители на общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, представители на граждански и бизнес организации.

В рамките на дейността си групата за наблюдение ще изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на Кмета на общината или упълномощен заместник кмет. В отчетите се оценява и напредъкът при изпълнението на стратегията.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Предложение за дейности на консултативния съвет за наблюдение на изпълнението:

- преразглежда, определя целевите стойности и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на стратегията;
- периодично набира, структурира и анализира информация и данни, извършва преглед на постигнатия напредък (на 6 месеца или година), които предоставя на експертите при подготовка на годишния и/или междинен и/или окончателен доклад;
- обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- в работен план разглежда препоръките, формулирани в различните типове доклади и предлага конкретни стъпки за прилагането им.
- подготвя документи от проведените срещи и от работата на консултативния съвет.